Ročník I. Ve Varšavě, dne 15. listopadu 1928. Číslo 13 a 14.



BUDITEL

ORGÁN ČECHOSLOVÁKŮ V POLSKU.

VYCHÁZÍ 1. a 15. KAŽDÉHO MĚSÍCE.

Redakce a administrace pro Volyň: Łuck, Jagiellońska 16.

Administrace pro ostatní Polsko a zahraničí: Warszawa, Mazowiecka 11.

Poselství presidenta republiky T. G. Masaryka národu.

Odpověď presidenta republiky na jubilejní blahopřejné projevy.

Páni předsedové Národního shromáždění! Páni ministři, milí spolupracovníci!

Děkuju Vám srdečně za Vaše přátelské přání a připojuji se k Vašemu vřelému přání blaha a zdárného rozvoje, naší drahé republiky!

Všimli jste si, panové ,hradní stráže v uniformách legionářských. Ta uniforma se bude ode dneška nosit jako hold, který vzdávám spojencům, jejichž vítězství, přátelství a snaze po spravedlivějším uspořádání politické Evropy do tak značné míry vděčíme obnovení našeho státu; *tato hradní stráž zůstane připomenutím budoucím generacím, že svobodu není možno vydobýt a udržet bez největší oběti.* Náš stát byl obnoven, proto naše státní právo spojenci bylo uznáno a že národ doma i v zahraničí se svorně postavil proti našim odpůrcům a ochráncům starého režimu a staré Evropy. Bojovali jsme v armádách spojeneckých, naše legie se staly součástí vojsk v Rusku, Francii a v Italii, a naši občané přihlásili se dobrovolně také do armády srbské, anglické a americké.

Nedávno jsme postavili v Praze pamník Wilsonův, včera Denisův — jsme a zůstaneme spojeneckým národům za jejich pomoc a přátelství, osvědčující se i po válce, vděčni.

Avšak nechci dnes vzpomínat světové války, jejího průběhu, výsledků a následků; dnes si máme ujasnit,

co jsme po válce vykonali sami,

máme zúčtovat se sebou, zpytovat svědomí a rozhodnout se k další práci.

Je tomu deset let, co vykoupený národ vzal do svých rukou správu věcí svých; je tomu deset let, co se ukončil odboj, nikoli čtyř-, ale staletý odboj proti cizovládě, zlovládě, nesvobodě; odboj, který byl částí *obecného zápasu o lepší, svobodnější, demokratičtější řád světa.* Nemůžeme dnes nevzpomenout na všechny ty, kdo před námi národ budili a byli nám za rakousko-uherského utlačení *vzorem odrakouštění.* Cítím se šťastným, že jsme v řadě oslav uctili památku Otce národa a našeho předního politického učitele. Vedle Palackého musil bych, začínaje třeba jen Dobrovským, ocenit dlouhou řadu buditelů-osvoboditelů; chci připomenout alespoň ještě jednoho, a to z řady umělců, *Smetanu.* Nemůžeme být dost vděčni za to, co svou hudbou vykonal pro *politické vzpružení* svého milovaného muzikantského národa.

Vzpomínáme s úctou na ty, kdo trpně nebo

se zbraní v ruce položili své životy

v boji proti habsburské monarchii; vzpomínáme na houževnatý odpor bezbranného národa, vrcholící v nekrvavou úspěšnou revoluci toho krásného 28. října před deseti lety. Staletý program Čechů a Slováků byl velikým usilováním o spravedlnost a právo; je tomu dnes 10 let, co úsilím mnohých generací byl *obnoven porušený mravní řád.*

Deset let je maličko v dějinách, ale mnoho v životě lidí. Když jsem se před deseti lety vracel domů do republiky osvobozené, u.. jsem slova, které se mi dralo na jazyk: *že je to jako pohádka.* Pohlédnu-li dnes zpátky na těch prvních deset let, řekl bych zase pohádka — zázrak.

Začínali jsem s holýma rukama,

bez armády, bez státotvorné tradice, s hroutící se valutou, za hospodářského rozvratu, za obecného úpadku kázně, s dědictvím dualismu, s iredentou ve vlastních hranicích, uprostřed stá-

tů, zmítaných otřesy z prava i z leva: my, tísněni malými prostředky, odvykli vládnout, málo nakloněni poslouchat, *skoro neznámí světu.* A přece jsme *obstáli v této zkoušce* a obstáli čestně: dali jsme obnovenému státu ústavu, organisovali jsme administrativu a armádu; čelili jsme hospodářské tísni, národnostnímu boji a mezinárodním konfliktům. *Naše úkoly bývaly těžší, než jsme si přiznávali; a přece jsme vybudovali stát, který požívá důvěry za hranicemi* a — což je ještě důležitější — důvěry nás samých, nás všech; po té zkoušce deseti let můžeme klidně pokračovat ve své tvůrčí politické práci. Je to úspěšný kus vývoje; stál mnoho trpělivé práce, a proto

vzpomeňme vděčně všech, kdo spolupracovali

a nebáli se vzít na sebe odpovědnost. Nemohu tu na prvém místě nevzpomenout churavého předsedy vlády Antonína *Švehly;* po desítileté přátelské spolupráci dovedu dobře ocenit jeho státnickou dovednost a oddanost k republice. Zajisté budete souhlasit, abychom mu poslali srdečný pozdrav a přání brzkého zotavení.

Dále vzpomeňme těch našich zdatných spolupracovníků, kteří nás opustili: *Štefánika, Rašína a Tusara.* Vykonali každý v oboru své působnosti veliký kus práce pro konsolidaci republiky.

Dnes už není stát něco mimo nás — a proti nám, nám teď nic nebrání, abychom si jej

zařídili co nejlépe.

Máme zemi, kterou učinila bohatou a *krásnou příroda a lidská práce;* máme národy nadané a dělné, které se mohou druh od druha mnoho učit a kteří přírodou a historií jsou určeni k harmonické součinnosti; a máme dějiny, které nás zavazují k vzestupu a pokroku. Těch deset let klidného, silného vývoje ukázalo, že si naše *území postačí, že jeho občanstvo má schopnosti k samostatnému státnímu životu; nás stát se ctí obstál a obstojí ve světovém závodění o pokrok lidstva.* Co jsme dosud vykonali, je nám dáno, abychom to udrželi a zdokonalili; co jsme dosud neučinili, je nám uloženo, abychom to vykonali. V čem jsme chybili, z toho se učme; kdo zapomíná zkušenost špatnou, ztrácí dobrou. Máme všichni z těch desíti let zkušenost bohatou.

Zbudování republiky opravdu demokratické jest jak nejúčelněji rozdělit práci;

nikdy jsem se nerozpakoval vyslovit podle potřeby své názory a jejich zdůvodnění a proto řeknu i dnes, co pokládám pro další rozvoj republiky za správné a potřebné. Vím, že většina lidí nerada je burcována ze svého politického snění ukazováním na tvrdé skutečnosti; avšak zdárný vývoj států, národů a lidstva nespravuje se pouze přáním, nýbrž také těmi tvrdými skutečnostmi. Ideím a ideálům je vyměřena značná působnost; *jednotlivci i národové do veliké míry jsou tvůrci své budoucnosti* a bylo již často a správně řečeno, že nakonec to vždy vyhrávají idealisté — ale *ty vítězné idee a ideály nerodí se z fantastiky a nevěcnosti.*

Na prvém místě chci vytknout fakt, že se nám za těchto prvých deset let podařilo získat si zahraniční politikou *uznání,* smím říci, v Evropě *a v celém světě;* jsme stát malý, ale malost nevylučuje světovost. Česká otázka, to jsem vždy věřil, je *otázkou světovou a*

Československý stát musí dělat politiku světovou.

A dělá ji. Politiku světovou vnucuje nám zeměpisné položení a historický vývoj.

Naše postavení v mezistátní politice je nejen čestné, nýbrž i dobré; ale musíme pozorně stříci vývoj poválečné Evropy a celého světa, neboť mírové upravení Evropy znamená velkou přeměnu států a jejich vzájemného poměru. A státy, nejen vítězné, nýbrž i poražené, se vyvíjejí a jejich vývoj se nás dotýká v míře velmi značné. Nemůžeme očekávat, že by ustanovení mírových smluv všude a ode všech se přijímalo bez námitek a protestů. Sám připouštím bez váhání, že mírové smlouvy vyžadují některých objasnění; ale to se musí *dít loyálně a poctivě. Nepřátelské agitace, boj nepravdami a přímo lžemi nezpůsobí žádaných náprav.* V politice zahraniční i domácí je stále a všude mnoho *amatérů a diletantů,* jsou mezi nimi i naivní poctivci, kteří svými rozumy — nerozumy, politickou veřejnost zneklidňují. Právě letos jsme měli příklad takového křiklavého diletanství, brojícího proti mírovým smlouvám *velmi nevěcně.* Lidé toho druhu pod heslem míru vzbuzují svár a svým nevěcným usilováním o revisi mírových smluv nebezpečně sílí zastánce politického chaosu.

Smlouvy, vykoupené krví milionů lidských životů nejsou cárem papíru.

Není přepínáním, pravím-li, že jsme se od samého počátku od podepsání mírových smluv loyálně přičinovali o *dohodu* se svými sousedy a o *všeobecný mír* i o smírnou *konsolidaci* nejen

střední, nýbrž celé Evropy. Po tak vysilující válce všechny státy i vítězné, potřebují klidu a míru k nápravě velikých škod. *Pacifism* je po světové válce nejen ctností, nýbrž životní potřebou.

Šíří se a upevňuje

vědomí mezinárodnosti;

světová válka byla opravdu světovou, podala důkaz, že všichni národové tvoří a mají tvořit harmonický celek. Avšak světová válka zároveň utvrdila *vědomí národní* a jeden z hlavních výsledků světové války je osvobození menších národů Evropy, potlačených starým režimem. Mezistátnost a mezinárodnost předpokládá uvědomělé národy; právě vývoj našeho národa po ztracení státní samostatnosti byl hlavně *uvědomováním národním a zároveň slovanským*, protože právě menší národové slovanští nebyli politicky svobodnými a samostatnými. Dnes jsou slovanští národové samostatni — náš národní program může teď a musí být *praktický*, a obrozenský program slovanské vzájemnosti bude také *prakticky* uveden v soulad spřátelením s ostatními národy.

Nebudu se zabývat jednotlivými problémy zahraniční politiky. Naše jubileum, jak jsem už řekl, odkazuje nás

k přemýšlení především o naší politice vnitřní.

Řeknu jen tolik, že náš poměr je přátelský nejen k národům spojeneckým, nýbrž už i k těm, proti kterým jsme ve válce bojovali a chci dodat, že jim, jako i bývalým spojencům, upřímně přejem překonání obtíží válkou způsobených.

Náš politický úkol je vybudovat republiku *demokratickou*. Mluví a píše se v celém světě o krisi demokracie, o krisi parlamentarismu. Oč běží, co se v Evropě po světové válce politicky děje?

Světová válka se stala *pronikavou revolucí*, pokračující se veliké politické přeměně, započaté *revolucemi osmnáctého století*. Urychlil se všude přechod od aristokratismu a monarchismu absolutistického přes monarchism konstituční k demokratismu. Stručně vysloveno:

vláda jednoho se vystřídává vládou všech.

Jeden vlastně nikdy *nemůže vládnout sám* a nemůže vládnout bez politického a administračního vzdělání a umění. Proto vedle monarchy vznikli různí a školení úřadové. V monarchii se vladařství dědilo, spoluvládnoucí úředníci byli monarchou jmenováni anebo také svůj úřad dědili.

V demokracii o vládě rozhoduje volba.

Proto *systém volební je dnes tak důležitý*. Podle něho a ovšem podle celkového kulturního stavu občanů jsou demokracie různé, rozmanité; máme hlavně odchylné typy demokracie anglické, francouzské, americké, švýcarské, národnostně a rasově typy germánský a latinský: jaký typ vytvoříme my, Slované?

Vláda všech nad všemi, to, že každý občan může opakovat sebevědomě slova francouzského despoty: „Stát jsem já" nebo skromněji: *„Já také jsem státem"* — to je problém demokracie. Monarchism se vyvíjel mnohá tisíciletí — demokracie teprve od konce 18. století, a *proto moderní demokracie jsou nehotové a vlastně jenom pokusy o demokracii.* Proto není divu, že mnozí vychovanci a stoupenci starého monarchistického režimu, jenž svým *absolutismem udržoval klid a nadpráví aristokracie*, brojí proti demokratismu, usilujícímu o nutné přeměny *společenského řádu stálou reformou a v krajním případě i revolucí.* Proto tu i tam proveden návrat k absolutismu, k diktatuře. Také u nás se našli jednotlivci a frakce stran, které si zahrávaly s převratem a s diktaturou; ubohost a fiasko těchto pokusů smím přijímat za důkaz, že rozhodná a rozhodující většina našeho občanstva *v absolutism a jeho diktaturu již nevěří.*

Stopoval jsem zajímavé jednání letošní Meziparlamentární Unie, na níž bylo zastoupeno 37 parlamentů; jednáni se dotýkalo

sporných otázek mederního demokratismu.

Také je téměř už nepřehledné množství politické literatury o všech problémech moderní demokracie. Nejsem už profesorem a není tedy mým úkolem předvádět všechny ty problémy a návrhy k jejich řešení; omezím se na to, co je důležité pro demokracii naši.

Tedy: je-li demokracie vládou všech nad všemi, za daných kulturních poměrů nezbytně to znamená, že *všeobecným právem volebním do vlády a do parlamentů se dostávají*, stručně řečeno, laikové, neboť v demokracii je parlament lidem volený, *zřídlem vší státní moci.* Nemluvím proti tomu, neboť to je údělem, podstatou demokracie. V monachii monarcha a úzký kruh jeho vyvolených rádců dělali politiku, úřednictvo, byrokracie provozovala pod monarchickým vedením *administrativu.* Řeklo se o francouzském králi, že kraluje, ale neadministruje; opravdu monarchism padl dualismem monarchismu a byrokratismu. Ovšem ani monarchism nezaručoval

vládnoucím nadání a odbornictví svým principem dědičnosti.

Ten dualism je v každé formě státní a přešel i do demokracie; vedle sebe a

proti sobě stojí v demokracii parlament (sněmovna, senát) a byrokracie.

Proto je životní otázkou demokracie, *jak tento dualism,* historií a přírodou daný, překlenout, překonat, zharmonisovat. Demokratické tendence jsou rozpoutány, *návrat k aristokratickému absolutismu je nemožný,* tudiž nezbývá, než těžký problém demokracie řešit; a není pomoci: vedení a správa státu vyžaduje znalosti *politického a správního odbornictví.* I v politice dvakrát dvě jsou čtyři.

Jsem demokrat z přesvědčení a přijímám dané potíže demokratismu: není státní formy bez slabosti, to právě tkví ve věci. Naše nesnáze prýští z vysokého *požadavku demokracie,* žádající občanstvo vpravdě *politicky vzdělané, voličstvo uvědomělé, muže, ženy.* Proto nejsem pro vládu tak zvanou *odbornickou, nejsem pro vládu úřednickou.* Nebude škodit, povím-li, *že jsem pro úřednické ministerstvo ze zásady nebyl.* Říkám to výslovně proti těm, kteří z neznalosti věcí tvrdí opak. Ale ovšem—měli jsme již dvě vlády úřednické, co to znamená? Že i u nás přechod k demokracii od monarchismu je nesnadný, že demokracie je opravdu velikým úkolem, velikým problémem. Problémy se však řeší lidmi myslícími a znalými, nejen zvolenými. V tom to je!

A prosím, všimněte si, že náš parlament, proti protestu frakcí a stran, je moudrý dost, že umožňuje

politickou kontinuitu, politickou tradici;

měli jsme opětovně Švehlu jako premiéra, Beneše zahraničního ministra, Udržala jako ministra národní obrany, a konec konců akceptují se i neparlamentárníci Černý, Engliš, Beneš. Nic naplat: v demokracii všude a zejména v občanstvu politicky a kulturně zaostalém je a bude politická agitace, budou stranické rozpory a boje, ale nakonec se musí uplatnit rozum a rozvaha; politicky řečeno: volený parlament nemůže neuznat odbornost—že se to u nás již stalo, je jeden ze silných důvodů, že *budoucnost smíme očekávat s důvěrou a klidem.* Otázkou, to připouštím, zůstává, zdali se to uznání dálo správnou formou a jak má být ústavně řečeno, aby nezůstávalo jen dočasným východiskem v neudržitelných situacích.

Političtí odborníci doporučují mnohé prostředky a zařízeni, jimiž by *dualism parlamentarismu a odbornictví parlamentu a byrokracie byl překlenut a nutný styk parlamentu a úřadů,* politiků a úředníků zabezpečen. Mluvilo se i u nás o zevedení úřadu státních sekretářů podle anglického vzoru. Angličtí státní sekretáři jsou opravdu prostředkujícím článkem mezi parlamentem a úřednictvem; jsou voleni z úřednictva, jsou tu jisté obtíže, ale věc stojí posud za uváženou.

Nebude od místa, upozorním-li na anglickou instituci sekretářů parlamentních, volených z poslanců. I tato instituce je pozoruhodná; jde stále o to, *zharmonisovat dualism parlamentu a byrokracie.*

Chtěl bych také upozornit na možnost, užívat *znalců ve výborech parlamentních;* páni poslancové se nemusí za to stydět, neboť demokracie sama v sobě chová ten dualism, a němž mluvím. Ostatně právě letos parlament v otázce sociálního pojištění užíval poučení znalců mimoparlamentních. Vždyť i instituce parlamentních výborů, celkem odpovídajících jednotlivým ministerstvům, je již pokusem *odbornictví* v politice a v administraci nezbytného. President Wilson upozornil na rostoucí vliv a převahu výborů pro parlamentarism americký.

Demokracie má také problém presidentský.

V tom i krátká historie naší ústavy je dost zajímavá. V prvém radostném náběhu k demokracii málo se pamatovalo na funkci presidenta; v ústavě se mně samému pomocí ministra Švehly podařilo tuto funkci specialisovat. Ale je o ní v ústavě nejasno, jak dosvědčuje diskuse o ústavní platnosti tohoto mého jubilejního proslovení.

Vůbec naše ústava a prvé zákony, koncipované, formulované a kodifikované v nutném chvatu, mají *dost neurčitostí a přímo vad a chyb.* Mimo to všechny zákony jsou *vlastně rámcové* a jsou určeny pro svou dobu a pro zvláštní poměry — *doplňování, revise zákonů je proto všude přizoneným požadavkem.* Ale je zdravým úsilím

neměnit zákonů kvapně.

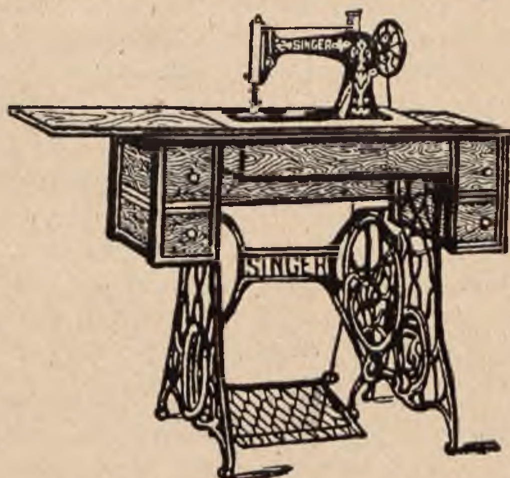
a v chvilkové náladě — zákony se vžívají jen trváním. A nezapomínejme, že i nejlepší zákony zůstávají mrtvou literou, není-li v občanstvu *živého ducha* a zvyku; tomu Anglie je tak zvláštním a jedinečným příkladem—demokracie parlamentní s monarchou, země ústavní bez psané ústavy, zákonně spravovaná země s konglomerátem zákonů všech a nejstarších dob.

Singer Sewing Machine Company



Šicí Stroje
SINGER

těší se ve všech zemích již 80 let plné důvěře, neboť jsou díky své ideální konstrukci a přesnému zhotovení z nejlepších materiálů, nedostižné.



Stroje pro domácí potřebu: člunkové, bubínkové a — nejnovější vymoženost techniky — stroje vzor 66 K s vodorovnou cívkou umístěnou v centru, vyznamenávají se tichým chodem a neobyčejně přesným šitím. Uvedené stroje mohou být dodány v soupravě obyčejné, kabinetní nebo salonové.

Stroje pro živnostníky: krejčovské, obuvnické, holinkářské, sedlářské a t. p.

Stroje speciální k prolamování, obmitce, strojnímu vyšívání, obšívání direk, přišívání knoflíků, jakož ke všem jiným potřebám domácího a továrního průmyslu.

K pohonu každého šicího stroje „SINGER" lze kdykoli použíti elektrického proudu připevněním malého MOTORU SINGER. Při šití doporučujeme používati SVĚTLO SINGER, které vrhá paprsky přímo na práci, takže šijící vidí svou práci jasně a zřetelně.

BEZPLATNÉ UČENÍ ŠITÍ, STŘIHU, UMĚLECKÉMU VYŠÍVÁNÍ A SPRAVOVÁNÍ PRÁDLA

na domácích strojích SINGER. Této výhody mohou použíti všichni, poněvadž pořádáme kočovné kursy ve všech místech.

Firma SINGER SEWING MACHINE COMPANY ručí plně za každý dodaný šicí stroj „SINGER"

Reservní součástky, jehly, nitě a hedvábí, olej a t. p.

Ceny dostupné — Výhodné platební podmínky.

Americká akc. spol. SINGER SEWING MACHINE COMPANY
Ředitelství: Varšava, Marszałkowska 115 (vlastní dům), tel. 34/82.

PRODEJNY VE VARŠAVĚ:

Chłodna 23, Marszałkowska 115, Marszałkowska 137, Nalewki 38, Senatorska 6, Młynarska 32, Leszno 24, Mokotów-Puławska 33, Praga-Targowa 65.

PRODEJNY NA VOLYNI:

KOWEL, Warszawska, 63, RÓWNE, 3-go Maja 218, ŁUCK, Jagiellońska 45, KRZEMIENIEC, Szeroka 72, WŁODZIMIERZ-WOŁYŃSKI, Farna 30.

KROMĚ TOHO MÁME PODEJNY V TĚCHTO MÍSTECH:

Baranowicze, Biała-Podlaska, Białystok, Bielsk Podlaski, Bielsko Śląskie, Będzin, Bochnia, Brody, Brześć n/Bug., Brzeżany, Buczacz, Bydgoszcz, Ciechanów, Cieszyn, Chełm, Chojnice, Chrzanów, Częstochowa, Drohobycz, Garwolin, Gdynia, Grójec, Głębokie, Gniezno, Grajewo, Grodno, Grudziądz, Huta Królewska, Inowrocław, Jarosław, Jędrzejów, Kalisz, Kamienna, Katowice, Kielce, Kobryń, Koło, Kołomyja, Konin, Końskie, Kozienice, Kraków (2 mag.), Kraśnik, Kutno, Leszno, Lubartów, Lublin, Lwów (2 mag.), Lida, Łomża, Łowicz, Łódż (6 mag) Łuków, Miechów, Mińsk Maz. Mława, Nadwórna, Nowogródek, Olkusz, Ostrołęka, Ostrowiec, Ostrów Pozn., Oszmiana, Pińsk, Pińczów, Piotrków Tryb., Płock, Poznań, Proszowice, Przemyśl, Prużana, Pułtusk, Radom, Radomsko, Rawa Ruska, Rohatyń, Rzeszów, Rybnik, Rypin, Sandomierz, Sanok, Sarny, Siedlce, Słonim, Sokal, Sokołów, Sosnowiec, Stanisławów, Stryj, Suwałki, Święciany, Szamotuły, Szczekociny, Tarnów, Tarnopol, Tarnowskie Góry, Tczew, Tomaszów Mazow., Toruń, Wieluń, Wilno (2 mag.), Włocławek, Włodawa, Wołkowysk, Wołomin, Wołożyn, Zamość, Zawiercie, Zduńska Wola, Żyrardów, Żywiec.

Řekl jsem to již nejednou a budu stále i vždy znova, opakovat, že

politika je vedením,

a že tedy i demokracie má svůj stálý a naléhavý problém vůdcovství, to jest *vychovávát a vzdělávat vůdce,* bez nichž žádná organisace mas a zejména celého lidu není možná. A proto demokracie znamená stálé *vychovávání k demokracii odsud v demokracii odpovědný a krásný úkol žurnalistiky.*

A výchova dorostlých voličů a jejich parlamentárních zástupců a vůdců musí být

sebevýchovou a sebeukázněním;

v demokracii je každý občan zákonodárcem a správcem, ale právě proto musí ten demokratický správce a zákonodárce sám vzorně *plnit zákony* musí vzorně udržovat *pořádek,* kterého státní správou dosahuje. Zákony nedáváme jen pro ty druhé, dáváme je *také sobě a pro sebe.*

Demokracie se proti absolutismu hledí chránit rozdělením moci; je známo, že státoprávní theoretikové, avšak i praktičtí politikové v této věci nalezli závažné obtíže.

Demokracie na konec není než samosprávou, se bespřávou občanstva a každého jednotlivého občana:

v demokracii je proto požadavek samosprávy a autonomie dán sám sebou, když ve státě s početnějším obyvatelem a s obyvatelstvem národně a kulturně nestejným mají s sebou vládnout všichni, když sebe mají spravovat všichni, rozdělení politické moci také podle daných růzností obyvatelstva je žádoucí. O tom nás už poučuje náš krátký ústavní vývoj. Požadoval jsem proto vždycky a docela vědomě *samosprávu a autonomii territoriální* a tak zvanou kvalifikovanou, korporativní: nezapomínám ovšem, že stát a zejména stát moderní nemůže se vzdát organisačního centralismu — harmonie centralisace a autonomisace je úkolem moderního demokratického státu. *Demokratická centralisace není absolutismem, demokratická autonomisace není automisací, není anarchismem.* Autonomie je také dána historickým vývojem států, seskupováním rozmanitých jednotek v organický celek: nutná státní jednota neznamená jednotvárnost.

Jestliže odkazuji ke studiu ústav a politiky jiných zemí, zejména demokracií, nezapomínám na

rozdíly našeho státu,

dané historií a přírodou. Především padá na váhu, že jsme stát *národně a jazykově smíšený.* Mají sice i jiné státy vlastně státy všecky, národní minority, ale u nás minority jsou jiného rázu. Není pro řešení problému minoritního žádné jednotné šablony, každá minorita je problémem svým a zvláštním. U nás běží v prvé řadě o poměr *československé majority k našim občanům německým.* Vyřeší-li se tento problém, budou snadno řešeny ostatní jazykové a národní problémy. Osudem se stalo, že vedle Čechů a Slováků v našem státě již dávno je značný počet Němců: jsou celé státy, které nemají více obyvatelstva, a naši němečtí spoluobčané jsou na vysokém stupni kulturním a hospodářském. Mluvil a psal jsem o našem německém problému častokrát, je právě z nejdůležitějších *problémů naší státnosti;* dovolávaje se toho co jsem už řekl, opakuji a zdůrazňuji i po válce, že musí *být vyloučen z naší politiky všeliký šovinism. Ovšem na stranách obou.* Netoliko naši Němci, nýbrž stejně ostatní příslušníci třeba menší, malé monority, jsou všichni teď našimi spoluobčany a tudíž budou požívat demokratické rovnoprávnosti. Rozumí se, že kdo chce mít stejná práva, musí *loyálně vykonávat i rovné povinnosti,* musí respektovat ústavu a zákony. Kdo se staví mimo a nad zákon, tomu se nemůže svěřit spolusprává státu. *Minoritní problém je v Evropě všeobecný,* není vlastně státu bez minorit; stát, jakožto uvědomělá organisace, je něco jiného než přírodní národnost a rasa, hranice státní a ethnografické historickým vývojem nespadají v jedno. Ale je pravda, že v nové době *národnost stala se silou politickou* a proto otázka minoritní je teď na denním přetřesu a bude jistě i nadále předmětem diskusí také v Ženevě.

V demokracii zastoupení minorit je nutností.

V každém případě je úkolem majority, dávající podle demokratického principu majority státu svůj ráz, získat minority pro stát. Vstup dvou německých ministrů do vlády pokládám za *šťastný počátek definitivního dohodnutí.*

Moderní stát rozšiřuje stále své funkce. Tou měrou, kterou se společnost rozstupuje na stavy, třídy a rozmanité korporace, potřeba promyšlené centralisace, to jest organického sjednocování *a organisování vší práce,* stává se naléhavější. Tato politická individualisace souvisí s tím, že obyvatelstva ve všech zamích od XVIII. století přibývá: proto přibývá *společenských funkcí a státy se stávají kamplikovanějšími. mnohotvár-*

nějšími: odsud potřeba toho uvědomnělého, promyšleného, odbornického sečleňování, sjednocováni, organisačního rozdělení a organisování funkcí a práce. Na *to absolutism starého režimu nestačil a nestačí.*

Nový stát zejména přibírá správní funkce

ve vývoji hospodářském a sociálním.

Intensivní hospodářský a sociální vývoj je v nové době dán: dnes každá korporace, každý jednotlivec se musí pilněji a pozorněji strat o hospodářský a finanční blahobyt. Totéž platí o státu. Tato zvýšená starost o hospodaření nemusí být neoprávněný materialism. Láska k bližnímu, humanita v demokracii není již *filanthropií a almužnictvím,* nýbrž odhodláním, umožnit každému občanu slušné živobytí zákonodárstvím.

Demokracie není jen politickou, nýbrž také hospodářskou a sociální.

Dostal jsem tyto dny manifest politicky vzdělaných občanů různých stran, byl jsem potěšen prohlášením, že náš stát musí býti státem národní a sociální spravedlnosti, stejně jako naše politika na venek musí být důslednou politikou míru.

O důležitosti hospodářské a sociální politiky přesvědčili jsme se po válce v míře svrchované. Buďme vděčni všem těm, kteří svým důmyslem a svou trpělivostí přivodili stabilisaci naší měny a umožnili našemu průmyslu a obchodu věcnou kalkulaci a závodění na trhu světovém.

Průmysl, zejména průmysl veliký

při všeobecné snaze po zlepšení hospodářských a sociálních poměrů stává se velikou společenskou mocí a může přímo a nepřímo dostat vliv na parlament a vládu. *Je úkolem opravdové demokracie, být na finančních vládcích nezávislou.* U nás, pravda, nemáme těch velikých a mocných podniků průmyslových, jaké mají v zemích jiných; u nás továrny posud na sobě mají svou *skořápku dílny, a banky záložen a malých spořitelen.* Je v tom jistá záruka solidnosti; avšak nesolidním může býti člověk i v poměrech malých.

Soutěž na svět. trhu nutí naše hospodářstvi k *světovosti;* potřebujeme nejen sětové politiky, nýbrž i *světového zemědělství, světového průmyslu, světových bank.*

Po této stránce četl jsem se zájmem, co vrchní ředitel naší největší banky nedávno řekl o úkolech našeho průmyslu — stěžuje si na nedostatek vedoucích sil. Moderní průmyslník, obchodník a finančník je *podnikatelem, průkopníkem, pionýrem uvnitř i na venek.* Všude, všude, v politice a v průmyslu, avšak i v oborech duchovních a kulturních je třeba těch vůdců!

Dnes státy a jejich hospodaření nemohou býti isolovanými: ve všech oborech se sílí *mezistátnost a mezinárodnost;* vidíme proto, jak důležitým a ovšem obtížným je sjednávání obchodních a jiných mezistátních smluv a jak tato rostoucí mezistátnost vyžaduje vzájemných *koncesí.* S povděkem připomínám, že se letos naši a němečtí průmyslníci spojili ke společné práci.

Není nahodilé, že dnes všude

zdokonalení a vybudování komunikace

je jedním z hlavních požadavků průmyslu a státní administrace. Zmezinárodnění vyžaduje také u nás slušných silnic, a slušné pohoštění návštěvníků naší krásné země, ukládá nám stavět moderní hotely a stát se vůbec pohostinnými.

Důležitost hospodářského a finančního vývoje, rostoucí hospodářská mezistátnost znamená požadavek

promyšlené a soustavné politiky obchodní.

Takové politiky potřebujeme tím více, že musíme býti pripraveni na krise a těžkosti. Ministr Beneš na to ve svém posledním exposé právě upozornil nejen pro obor politický, nýbrž i hospodářský. Naší obchodní politice zahraniční, musíme *republiku vkloubit v hospodářskou a finanční organisaci světovou.* Odsud vedle stabilisace měny nutnost *spravedlivé politiky daňové, rozumné politiky celní a co do financí, obezřetného stanovení úrokové míry.*

Vláda vydá obšírné zprávy o činnosti jednotnivých ministerstev; tam bude náležitě oceněna důležitá reforma pozemková a veliké kulturní dílo

vybudování školství na Slovensku,

kde do převratu nebylo *ani jediné slovenské školy státní.* Dnes je na Slevensku přes 4000 škol, z těch škol slovenských přes 3200. Vedle pozem-

kové reformy je toto *uškolení Slovenska největším dílem naší republiky.* A také

v Podkarpatské Rusi školství velmi zdárně zkvétá.

Nebudu tu mluvit o jednotlivostech, co se vykonalo a co vykonat máme. Přestávám na tom, charakterisovat směr československé politiky, kterým se musíme bráti.

K tomu, co jsem řekl, připojil bych slovo

o velikém moderním úkolu politiky zdravotnické.

Obyvatelstva, jak řečeno, ve všech zemích přibývá; běží však o to, aby lidé se nejen rodili, ale také zůstávali na živu. Chceme mít potomstvo zdravé a silné na těle i na duchu. Máme, jak jiné země, již ministerstvo zdravotnictví, ale náleží mu mnohem větší význam a intensivnější působnost. Rád užívám příležitosti, abych poděkoval Rockfellerově nadaci za příspěvek a podnět k státnímu zdravotnickému ústavu a americkým ošetřovatelkám, které nás poučily a utvrdily v přesvědčení o důležitosti ošetřování nemocných. Stopuji hygienické směry v mnohých zemích; dospěl jsem k poznání, že naše *medicina je výborná v rozpoznávání nemocí,* ale že se poněkud méně stará o therapii. V Anglii a v Americe je v tom poměr opačný. Doufám, že nová generace lékařů účinně sloučí diagnosu s therapií a že takto celé lékařství bude nejen humanisováno, nýbrž že všeobecně a ode všech politických instancí *hygiena a zdravotní profylaxe bude účinně podporována a prováděna.*

Rád se také zmiňuju o záslužné

mírové práci Červeného kříže,

s díkem vzpomínám pomoci, kterou nám i v tom poskytla zkušená Amerika.

Že se po válce s pomocí státu čile rozvinul

ruch stavební,

je potěšitelné; i v tom se projevilo zdravé úsilí hygienické; byt a bydlení jsou pro každého neméně důležité než chléb a potrava vůbec.

A co říci o naléhavosti

správné politiky školské a výchovné.

Jen si to dobře uvědomme, že naše školy mají vyučit a vychovat více než *půltřetího milionu žactva,* že jen školy lidové mají *dva miliony a dvakrát sto tisíc dětí.* V celém světě se volá po reformách školy a vychování — co my, národ Komenského? Obávám se, že

jiné země nás předešly.

Tak jako nový stát má nové a složité úkoly, taktéž i škola přeměnami společnosti a její složitostí je *nucena k reformám.* Požadavek se vyslovuje často slovy, že škola musí být přizpůsobena životu, rozuměj *životu novému.* Jistě je hlavní věcí, aby školy připravovaly mládež tak, aby tato, připuštěna do praxe, dovedla svou situaci správně pochopit; *škola má naučit myslit a podat methodu, aby školenec dovedl v souhlase s theorií řešit jednotlivé úkoly, před které je životem postaven.* Škole neběží také jen o jednotlivé znalosti, jde jí také o *jednotnost všech poznatků.* A běží o

solidnost vzdělání.

o to, aby školy, v nutné snaze o tak zvanou popularisaci *nepropadaly polovzdělanosti.* Proto reforma školy zahrnuje také problém *vzdělaní učitelstva.* Prakticky vzdělaní a vzdělaní stále vyšší a hlubší vyžaduje *finančních obětí na školy* a učitelstvo všech kategorií; však tyto výdaje jsou *zdravou investicí.* Nebylo by správné, kdybych tu nezdůraznil potřebu učit se ve školách cizím jazykům; toho vyžaduje rostoucí mezinárodnost politická a hospodářská.

Podle Komenského máme se z praktických důvodů učiti jazyku svých sousedů. To platí v prvé řadě o *němčině.* Na Slovensku je užitečná znalost *maďarštiny.*

Nemohu nevzpomenout anekdoty o jedom ministrovi vyučování, který deputaci, žádající lepší výchovu mládeže, řekl, že o výchovu dětí nemá strachu, zato o výchovu dorostlých. — Ano — ten circulus vitiosus, ten věčný antagonism starých a nových generací, otců a synů.

Jen několik slov povím o armádě: vyslovil jsem se o hlavním problému nedávno obšírněji. Musíme mít armádu, pokud ji mají všichni ostatní; vyplývá to z nynějšího stadia vývoje mravního a hospodářského.

Naše armáda musí být také demokratická

a *bude jen k obraně;* nemáme žádných plánů agresivních. Ale svého a sebe, svobody a statků kulturních budeme bránit se vší *rozhodností a vě-*

řím, mužně a chrabře, prostě se nikomu nedáme! Stát je organisovanou mocí a chceme tudíž být mocí; nedovolávám se tím násilí a násilnosti. *Moc a síla je něco jiného, než násilí a násilnictví.*

Konec konců

musíme spoléhat na sebe,

na svou vnitřní sílu, jak nám to mužně řekl Havlíček. Je pěkné pořekadlo: Pomoz si sám a pomůže ti Pánbůh. Důvěřujeme v dobrou vůli a pomoc spojenců a všech čestných národů, ale především spoléháme na sebe. Proto jsme od samého počátku spojence prosbami o pomoc obtěžovali *co nejméně*, pomáhali jsme si ze zlé situace způsobené válkou, platíme *své dluhy*, které jsme z lidskosti musili udělat, abychom odčinili hlad a zla, která jsme zdědili po nepřátelích spojenců a svých vlastních.

Postupem doby vývojem všichni národové se stavovsky a stranicky individualisují a specialisují; tak se u nás z prvotní jedné strany staročeské oddělily a osamotnili strany druhé. S tou

společenskou diferenciací

musíme počítat. Musíme počítat i s tím, že některé frakce a strany budou proti republice a demokracii, ať už mají utopické programy nepraktické, nebo více méně násilnické a anarchické. V každém případě proti tomu můžeme důvěřovat, že se vždy najde většina státotvorná, koalice, *nespočívající pouze na hospodářských zájmech*, nýbrž také na politických zásadách demokracie. *Opírám svou důvěru o cennou zkušenost koalice po válce, o fakt, že se socialisté zúčastnili vlády.* Koalice je jen jiné slovo pro to, oč v politice zahraniční usilujeme Společností národů a ostatními již hodně četnými mezistátními a mezinárodními institucemi. Věřím v mír mezi národy, ale tento mír začíná *mírem mezi občany jednotlivých států.*

Naše republika vznikla ze světové konflagrace a revoluci bylo úkolem,

budovat stát

promyšlenou, pilnou prací, prací denní a všední, prací v drobném a malém. Je to přirozený pochod všech velikých událostí politických, všech revolucí. Člověk nemůže být stále rozohněn a rozechvěn, heroické vzepětí přirozeně trvá jen kratší dobu; po něm dostavuje se doba uklidnění a upokojení. Avšak to uklidnění a upokojení nesmí se zorlmout v ochablost a slabost; pravé nadšení *nadšeni pro právo a spravedlnost národa a lidstva, nepřestává nikdy, jen se obrací k jiným prostředkům; nejúčinnějším prostředkem je cí*levědomá práce.

Obnovený, nový stát potřebuje práce tvůrčí.

Máme vhodné heslo: *odrakouštět*, ale člověk je bytostí zvykovou a tak se stává, že po dočasném rozohnění a velikých plánech velmi mnozí se vracejí tam, odkud vyšli.

Naše *práce* prvého desítiletí, chci to připustit, byla v mnohých oborech více extensivní, než intensivní; ale v tom nastane náprava, užijeme-li nabytých zkušeností k dalšímu zdokonalení a pokroku. V práci a vědění je naše spasení, rád cituju heslo jednoho z našich zasloužilých vůdců národa.

Máme-li provozovat tuto politiku práce a vědění politiku opravdu kulturní musíme k ní sbírat všecky síly a silečky proto je třeba, aby

naše ženy, polovice obyvatelstva, byly přibrány k veřejné činnosti.

Tak zvaná otázka ženská je žhavá; ve skutečnosti běží tu hlavně o stav měšťanský, naši zemědělci a dělníci, gros obyvatelstva, otázku tak zle nepociťují. Je mně divné, že zejména naše úřady, *státní a autonomní, brání se připuštění žen v úřady*, když se tu do značné míry jedná o ženy a dcery úředníků.

Netajím si, že zavládla v některých kruzích jistá neuspokojenost. S těmi, kdo *zásadně jsou proti republice a demokracii, není žádné dohody;* a není dohody ani s těmi, kdo jsou nespokojeni, že jim převrat nepřinesl více. Převrat zplodil *tak zvané zbohatlíky* — ti již dnes, jak slyším od znalců, namnoze všichni ztratili svými abnormálními spekulacemi své peníze.. Jak nabyli, tak pozbyli. Jsou však také

zbohatlíci političtí,

kteří spekulovali politicky a *dokonce na převratu;* i ti jsou dnes demaskováni, *vykřikování nacionalismu a očisty jim neprospělo.* Konečně jsme za těch deset let také poznali lidi při politické práci a nedáváme se již mýlit zaobalováním neschopností do *nabubřelých hesel o národnosti, mravnosti a náboženství, pokroku a revolučnosti atd.*

Od této nespokojenosti liším nespokojenost, jak byla nazvána, svatou:

obnovený stát přinesl nové těžké úkoly

a slušní lidé, postavení na odpovědná místa, jsou znepokojováni, protože se svědomitě ptají sami sebe, stačí-li na úkoly jim uložené. Rozumím této nervositě, pochybnostem o volbě správných prostředků a touze po *dobrém a nejlepším.* Z tohoto *šlechetného úsilí vznikají spory,* zejména

spory o taktiku,

za daných poměrů vedené organisovanými stranami. A je pravda, že spory někdy se stávají nemírným a hlomozným bojem.

Pozoruju

všecky nezdravé zjevy,

byl jsem a jsem na stráži; ale veliká a rozhodující většina občanstva, to smím prohlásit, hodnotí veliký náš převrat správně, je si svých úkolů vědoma a neleká se daných obtíží. Není maličkostí znovu dobýt svého státu a *ten stát udržet;* naše položení v Evropě a ve světě, vývoj Evropy v období očividně přechodém, úkladají *nám mnohé a těžké úkoly ve všech* oborech kulturního snažení. Nepochybuju, že vykonáme všecky úkoly, k nimž jsme zavázáni svou historií a odkazem předků.

Ta rozhodující většina občanstva také chápe, že

nesmíme všecko čekat jen od státu

a jeho úřednictva; vedle organisace státní je přirozená organisace národů, organisace celé kultury a tyto organisace nakonec rozhodují i o osudu států.

Demokracie má v tom lepší postavení než stát starý. Demokracie není pouze *formou státní,* nýbrž také *methodou* všeho veřejného a soukromého života, je názorem na život;

podstata demokracie je shoda lidí,

jejich mírné *obcování, láska, lidskost.* Úspěšná politika domácí i zahraniční, uvědomělé politické vedení předpokládá souhlasnost občanů v hlavních názorech a v *hlavním směru politického počínání.* Stát není jen mechanismem, politika není jen dovednou správní a diplomatickou technikou,

stát je spolčením občanů na rozumových a mravních základech.

Jestliže život jednotlivcův má smysl jen sub specie aeternitatis, platí to také o politickém spolčení těch jednotlivců. Stát má hlubší smysl, než se to na venek jeví v té směsici jednotlivých politických akcí a akciček. *Stát má smysl duchovní, smysl mravní.*

Theoretikové státu starého vyjadřovali to formulí, že monarcha je z boží milosti; těsné spojení státu s církvemi bylo praktickým výrazem mravního smyslu státu. Věřím, že také demokracie, jako celý život jednotlivců a národů, je z boží milosti. Tento smysl státu moderního se dost nechápe, protože *vznikl odporem a revolucí proti starému režimu,* proti monarchismu, osobujícímu si výlučnost boží milosti, a proti *církvím, absolutistickým monarchismem zneužívaných.* Odsud rozšířený požadavek a provádění

rozluky státu a církve

v mnohých zemích. Podle mého názoru program rozluky států od církví nemá být bojem proti *náboženství.* Rozlukou církví a států, i církve i stát mají se stát *samostatnými,* aby každý

vlastní silou

a způsobem svým sloužily nejvyšším ideálům lidstva.

Opravdové demokracii nestačí *instituce,* ona *potřebuje lidí živých, tedy lidí věřících v poslání svého státu a národa, lidí spojených ideou:* naší demokracii *nestačí pouze technické školení úřednictva a vojska. Naše demokracie je mravním úkolem životním nejen úředníků a vojáků, nýbrž všech rozmyslných občanů a občanek a v prvé řadě zástupců občanstva, jeho vůdců. Naše demokracie musí být zárukou a ochranou všeho kulturního snažení v oboru technickém a hospodářském, v oboru věd a umění, mravnosti a náboženství. Proto naše demokracie musí být stálou reformou, stálou revolucí, ale revolucí hlav a srdcí.*

28. ŘÍJEN 1928 v POLSKU.

(Ohlas čsl. jubilejních slavností v Polsku).

Oslavy prvního desetiletí ČSR došly v polském tisku i v polské veřejnosti takové pozornosti, že nebylo možno ani zachytiti všechny ony zprávy a články, které o čsl. jubileu a jednotlivých částech varšavských oslav polský tisk přinesl. Tento zájem byl vyvolán jednak okolností, že 28. říj-

nem bylo dovršeno období dosti dlouhé a významné a jednak že v rámci varšavských oslav byl uspořádán Festival české hudby, který vzbudil všeobecný zájem. Kromě toho se přísl. naši činitelé všemožně starali, aby denním listům, polskému radiu, různým tisk. agenturám atd. byl včas dodán všechen potřebný a k tisku připravený informativní materiál.

Oslavy zahájeny byly *rautem*, jejž vyslanec dr. Girsa uspořádal dne 26. října t. r. *pro varšavskou diplomacii a politický svět,* a na kterém se sešla dlouhá řada významných a vlivných osobností. V čele hostí byl doyen diplomatického sboru varšavského papežský nuncius kardinál Marmaggi, varšavský arcibiskup kardinál Kakowski, francouský velvyslanec Laroche, zástupce polské vlády ministerský předseda prof. dr. Bartel s chotí, choť ministra Zaleského, řada ministrů, politiků, vysokých úředníků ministerstva zahraničních věcí, osvěty atd. České kvarteto s ohromným úspěchem zahrálo Sukovu meditaci na chorál sv. Václava a Smetanovo dílo „Z mého života".

Dne 27. X. v ½ 12 hod. byly uspořádány bohoslužby v katedrale sv. Jana péčí čsl. Besedy varšavské a jmenovitě Slováků v ní sdružených. Mši, za přítomnosti biskupa Galla, celebroval kanovník Niemira, jemuž asistovalo několik dalších kněží. Po mši měl Niemira kázání, v němž zdůraznil význam pevného přátelství, jaké má pojit Polsko i Československo a přál československému národu a jeho státu nejlepšího rozvoje v další budoucnosti. Kázání působilo velmi pěkným dojmem na všechny přítomné. Po kázání byly hrány čsl. státní hymny. Bohoslužeb se zúčastnilo všechno zaměstnanectvo vyslanectví s vyslancem dr. Girsou a jeho rodinou v čele, řada diplomatů, vyšších úředníků polských, zástupcové žurnalistiky, členové čsl. kolonie varšavské a velmi mnoho polského obecenstva. Veliká katedrála byla téměř naplněna. Po mši vyslanec dr. Girsa poděkoval biskupovi Gallovi a kanovníkovi Niemirovi za jejich laskavost, kterou ČSR tímto způsobem projevili.

V neděli dne 28. října v 10 hodin položil vyslanec dr. Girsa, doprovázený všemi úředníky čsl. vyslanectví, veliký vavřínový *věnec* se stuhami v čsl. státních barvách a s nápisem: Vláda Republiky Československé polskému hrdinovi 1918 — 28. X. — 1928 *na hrob Neznámého polského vojína a dekoroval hrob čsl. válečným křížem.* Významného aktu se zúčastnil zástupce pana presidenta polské republiky pluk Głogowski, šéf gener. štábu generál Piskor, varšavský sborový velitel gen. Wróblewski a řada vyšších důstojníků. Slavnosti asistovala čestná setnina 30. pěš. pluku s praporem a mnoho varšavského obecenstva.

V půl dvanácté hod. téhož dne byla v velkém sále varšavské radnice Towarzystwem Polsko - Czechosłowackim uspořádána *slavnostní akademie* k uctění 10-letí československé svobody. Veliký sál i galerie byly naplněny tak, že mnoho účastníků musilo stát. Slavnost nabyla významu především tím, že se jí zúčastnila téměř celá polská vláda: maršálek sejmu I. Daszyński, min. předseda prof. dr. Bartel, ministr zahraničních věcí Aug. Zaleski, ministr průmyslu a obchodu inž. Eug. Kwiatkowski, ministr komunikací inž. Alfons Kühn, min. rolnictví Karel Niezabytowski, ministr spravedlností Meysztowicz a ministr práce dr. Stan. Jurkiewicz. Kardinál Kakowski a ministr osvěty dr. Kazimierz Świtalski se omluvili, poněvadž v této době musili se zúčastnit inauguračního aktu na universitě. Kromě toho se slavnosti zúčastnil vojevoda grodski Wł. Jarosiewicz, předseda městské rady varšavské Jaworowski, president města Słomiński a řada jiných vynikajících osobností a zástupců různých organisací, diplomacie malodohodová s jihosl. vyslancem Milankovičem a rumunským chargé d'affaires v čele, vyslanec rakouský Post, vyslanec bulharský Robev, zástupcové vysl. estonského, japonský vyslanec, zástupcové vyslanectví norského atd. Úřednictvo vyslanectví Čsl. s vyslancem dr. Girsou v čele se dostavilo kompletně. Přítomna byla též celá čsl. kolonie varšavská. Četně byla zastoupena také varšavská žurnalistika.

Slavnost zahájil předseda Towarzystwa Polsko-Czechoslovackiego senátor *inž. Jan Rogowicz,* který promluvil o čsl. revoluci i o práci vykonané za první 10-letí a provolal: Ať žije svobodná Čsl. Republika, ať žije president Masaryk. — Representační orchestr 36. pluku akademické legie zahrál státní hymny čsl., načež jménem města Varšavy pronesl inž. Słomiński přání, aby celá naše západo-slovanská rodina vyrostla na mocnost a usilovala o všeobecné štěstí a rozkvět.

Po těchto projevech promluvil čsl. vyslanec dr. Girsa, jehož řeč přinášíme na jiném místě. Na to byla zahrána polská státní hymna a přečteny pozdravné depeše, mezi nimi národní Rady čsl. atd. Panu presidentovi Masarykovi byl zaslán s bouřlivou pochvalou přijatý tento tele-

gram: „Slavnostní akademie ve Varšavě konaná dne 28. října k uctění 10-letí svobody Československé Republiky za účasti maršálka sejmu, předsedy min. rady, ministra zahraničních věcí, ministra osvěty, spravedlnosti, průmyslu a obchodu, komunikace, rolnictví, práce a soc. péče, vojevody grodského, presidenta města Varšavy, předsedv Spolku polsko-československého posílá panu presidentovi projevy hluboké úcty i holdu, jakož i vřelá přání dalšího co nejskvělejšího rozkvětu Republiky Československé."

Koncertní část akademie vyplnil mužský pěvecký sbor „Harfa", řízený panem Lachmanem, býv. žačka Ševčíkova paní Eug. Umińska-Jaworska (housle) a členové varšavské opery Adam Dobosz a Marja Mokrzycka. Mezi jiným byla zahrána také Sukova "Píseň lásky", po níž byly přítomnému autorovi uspořádány ovace Akademie byla zakončena slavnostním pochodem B. Leopolda „Deset let" dedikovaným panu presidentovi Masarykovi, jejž zahrál orkestr 36 pěš. pluku akad. legie.

28. října večer uspořádal vyslanec dr. Girsa *raut* pro čsl. kolonii varšavskou a pro předsednictvo polsko-čsl. spolku ve Varšavě, jehož průběh byl velmi srdečný a povznášející.

Předseda Čsl. Besedy varšavské prof. dr. Vydra ocenil práci, která byla pro čsl. stát dosud vykonána těmito slovy:

Pane ministře, drazí krajané

Scházíme se dnes jako jiná léta v hostinném domě našeho vyslanectví varšavského, abychom si připomněli výročí našeho narodního svátku, den 28. října. Letošního roku oslava tato má však ráz zvlášť významný, neboť týka se určitého mezníku ve vývoji našeho státu, desíteletí jeho trvání, což je sice v rozvoji států a národů dobou celkově nepatrnou, než v životě lidském výročím hodným úvahy, aby posouzeno bylo všecko to, co se za toto období vykonalo, aby podány byly účty jednoho každého z nás z jeho práce o vybudování a upevnění té organisace, kterou nazýváme vlastí a státem.

Je to výročí pro nás radostné, tím radostnější, když uvážíme, jaké obtíže naskýtaly se našemu národu, když právě před desíti lety vstupoval znovu na půdu vlastního státního vývoje, o nějž dlouholetou porobou byl připraven, a jakých výsledků za těchto deset let se dopracoval.

Jen připomeňme si ono jásavé nadšení, plné nadějí a chvilkové bezstarostnosti, jímž pozdraven byl tento den před desíti léty v našem národě i ty šeré dni těžké a mozolné práce, kterou třeba bylo později vynaložiti, aby zachováno bylo všecko to, co 28. říjen národu našemu přinesl. Dnes stát náš celkem po krátké době je upevněn na všech stranách, jeho situace vnitřni i zahraniční je tak nadějná, že náleží k nejspořádanějším státům evropským; to vše naplňovati nás musí pýchou a radostí, důvěrou v další štastnou budoucnost naší vlasti, ke které i my Čechoslováci zahraniční lneme vším svým srdcem i myslí, jakož i úctou a oddaností k těm, kteří stát náš tak důmyslně řídí, zejména k jeho presidentovi T. G. Masarykovi.

Výročí toto nás však také zavazuje k usilovné práci o další zdar a prospěch naší vlasti, neboť práce není ještě skončena a čekají nás ještě mnohé úkoly, k čemuž i my v cizině mnohou hřivnou můžeme přispěti; každý z nás musí o to usilovati, neboť jen z práce jednotlivců vzejde prospěch celku, z práce všech zdárný rozvoj státního života. Vyjádřil to kdysi krásnými slovy náš nedávno zemřelý velký básník Antonín Sova ve své básni k 28. říjnu:

Tvá opravdovost vnitřní — takový bude tvůj stát,
tvá spravedlnost ke všem—jen takový bude tvůj stát,
tvá láska bratrská, smysl povinnosti a oběti jen takový bude tvůj stát,
jak sám ty porosteš v jednotlivcích a celku, jen takový a tak silný bude tvůj stát.

Jménem nás všech děkuji panu vyslanci, dr. Girsovi a jeho vzácné choti za laskavé přivítání, jehož se nám u nich dostalo.

Ať žije Československá republika, ať žije, president Masaryk!

Zástupce varšavských Slováků Jos. Brcko pravil: „Mnohovážený pane ministre! Slávne shromaždenie! Slavime prve desaťročie našej drahej vlasti, Československej republiky.

Prišli sme zaiste všeci s úplným povedomím vážnosti pro každého občana tohoto vzešeného dňa, aby oslavit tím chvílu, keď naši popredni mužovia, bratia a sestry po dlhotrvanlivých gigantských zápasech mohli povedať — „dobojovali sme boj slavný".

Desať rokov tomu uskutočnila sa ta ideja, keď Čechom a Slovakom podarilo sa spoločnymi silami, vymaniť z poroby, roztrhať staročné putá, spojit sa k slobodnému životu, obsiahnuť národnů spásu a samostatnosť.

Osvobodeni toto povini jsme si ceniť do *sebazaprenia* s ustavičnou myšlienkou *všetko za národ*, lebo len taka dráha je najbezpečnějšia na udržanie našej národnej samostatnosti a spoločnej drahej vlasti.

Jakým spôsobom možeme docieliť tejto vznešenej snahy, aby naša drahá vlasť prekvitala a opierala sa na *žulovom* základe do nekončena. Možeme to obsiahnuť vtedy keď každý jednotlivec všetci do jednoho budeme společně pracovať nad *zosilnenim priatelskych stykov našich národov*, našej jednotnosti, aby raz na *vždy* prekonať každeho občana našej drahej vlasti, bez rozdielu národnosti, že len tento stat, ktory vytvorila *Prozretelnosť Bozia* uskutočnenie tých ideálov, za ktore bojovali naši hrdinovia na čele s mužmi takých velikých umov jako sú náš prezident Masaryk, ministr Beneš a zosnuly generál Štefanik. Menovitě tento ostatný zanechal nam veliké dedictvo poručil nam odhlas jeho mohutného ducha, *keď odkázal nam, Čechom a Slovakom, aby uprímnou spoluprácou vernosťou k národu, mravnosťou* a vytrvalosťou v živote sme v shode žili a vtedy bezpodminečne zachranime náším narodom samostatnosť a neodvisly Československý štát.

On jako veliký Slavian okázal nam aj to, aby pracovali jsme všetci nad spolupatričnosťou všetkych Slavianov, aby dokazovali sme bratrstvo na každom kroku jako slovom tak aj činom-

Tedy nech je našou ulohou uskutočniť tento program, uskutečniť ideály vzpomenutých našich velkých mužov, soberme naše sily, aby sme stali sa hodnymi dedičmi ich vzácných činov a odkažme to plniť aj dalšiemu potomstvu našemu, na večne veky!

Nech žije na mnohé roky náš president Tomáš Masaryk! Nech žije bratrský národ Polský nech prekvitá naša Československá vlasť. — Živio! —

Na tyto projevy odpověděl vyslanec těmito slovy:

Vážené dámy a pánové, drazí přátelé. Nečekejte ode mne nějakou oficiální slavnostní řeč. — Dnešního dne, tak významného pro nás všecky, musí v naší rodině jenom srdce mluvit prostě a upřímně. Děkuju vám za vaše vřelé city a upřimnou oddanost k našemu státu, kterou přinášíte tak dojemným způsobem ústy svých mluvčích. Zvlášť je mi drahé, že dnes v této síni vyslechli jsme i srdečnou řeč zástupce Slováků. Drahé je mi nejen, slyšet zde naší krásnou milou řeč slovenskou, ale ve vašem zvláštním projevu vidím nad to touhu, aby jestě jednou dokumentováno bylo, že tvoříme jeden celek nerozlučný, že je nám zájem našeho státu nade vše, že se svorně spolu vždycky radujme i truchlíme, že dovedeme spolu svorně pracovat i se modlit.

Hrdostí a pýchou naplněna jest duše naše, obzvláště dnes, kdy ve výročí desetiletého trvání republiky vzpomínáme, jak drahou krví svoboda naše byla vykoupena, drahou krví všech našich nezapomenutelných bratří a sester. Vzpomínáme závratné radosti při znovuzrození našeho státu, vzpomínáme jeho těžkých počátků a smíme-li být hrdí dnes, tedy jen na onu ohromnou práci, kterou národ náš za deset let vykonal.

I spokojeni být můžeme výsledkem té práce ve všech oborech kulturního, sociálního, politického i ekonomického našeho života. Leč nebudeme domýšliví, nebudeme spát na vavřínech, budeme, jak ten voják, který i po největším vítězství stojí znovu na vartě, budem jak ten rolník, který sotva sebral poslední klasy úrody, znovu brázdí lůno země-živitelky. Pro naše pokolení není odpočinku, doufejme, že po práci budou odpočívat naše deti.

Dnes byli jsme svědky upřímných a skvělých manifestací přátelství polského národa k národu našemu; bratřím Polákům jsme upřímnými přáteli pro vždy. Stejně milou je nám přítomnost zástupců bratrského národa Srbů, Chorvatů a Slovinců, kteří tak dojemně jsou vždycky s námi, ať se jedná o radost nebo o žal.

Tane-li nám dnes po celý den na paměti veliké jméno Tomáše Masaryka, myslím, že nejlepší pietou k němu jest upřímně vyslovené přání a zároveň pevné odhodlání, abychom v příštích deseti letech svou prací a úsilím, stejně jako svou láskou a rozumem dosáhli toho, abychom mohli v dvacetiletém jubileu s dobrým svědomím říci, že v našem státě není člověka hladového, nešťastného ani občana nespokojeného. —

Po tomto projevu byl přečten blahopřejný telegram, který téhož dne ráno zaslala Čsl. Beseda k 28-říjnu 1928 panu presidentu Masarykovi. Rautu se zúčastnilo také několik úředníků vyslanectví S. H. S. v čele s vyslancem Milankovičem. Po citovaných projevech bylo podáváno občerstvení. Večer byl vyplněn uměleckým hudebním programem, jejž provedili: prof. J. Heřman (klavír), paní J. Pěničková-Rochová (zpěv) a prof. L. Urstejn (doprovod). Provedena tato čísla: F. Chopin: Balada F-mol, J. suk Elegie:

Humoreska; A. Dvořák: Furiant; B. Smetana: Nekamenujte proroky. A. Dvořák: Biblická píseň, J. B. Foerster: Domů, Slovenská lidová píseň. B. Smetana: České tance, Na břehu mořkém.

1. listopadu uspořádal p. vys. dr. V. Girsa s chotí *třetí raut* pro představitele polského světa politického, uměleckého, literárního, vědeckého a žurnalistického, jímž byly oslavy 28. října 1928 v Polsku zakončeny. Na rautě se shromáždili nejvýznačnější představitelé uvedených kruhů, kteří s opravdovým zájmem vyslechli tento umělecký program:

Bedřich Smetana: Arie Milady z opery „Dalibor", houslový koncert, Ant. Dvořák: Arie vodníka z opery „Rusalka", arie purkrabího z opery „Jakobín", Václav Štěpán: České písně národní. Zpěvní část přednesli pí. Anna Kejřová a p. Emil Pollert, členové opery Národního Divadla v Praze, houslová čísla sl. Marta Cittová. Klavírní doprovod p. prof. L. Urstejn.

2. listopadu dával vysl. dr. Girsa s chotí oběd na počest českých umělců, kteří vystoupili na Festivalu české hudby ve Varšavě. V 14.20 hod. odjeli umělci do Prahy.

VYSLANEC DR. VÁCLAV GIRSA O POMĚRU ČSL. — POLSKÉM.

Na slavnostní akademii uspořádané Towarzystwem polsko-čsl. ve velkém sále varšavské radnice k uctění státního svátku čsl. pronesl dr. Girsa pozoruhodnou řeč o spolupráci čsl. — polské, kterou přinášíme nezkráceně:

„Panie Marszałku, Panie prezesie rady ministrów, panowie ministrowie, szanowne panie, szanowni panowie!

Głęboko wzruszony zabieram głos, aby złożyć najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim, którzy swą obecnością na dzisiejszej uroczystości wyrazili swoje sympatje dla państwa czeskosłowackiego. Składam podziękowanie wysokiemu Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej. Dziękuję przedstawicielom stołecznego miasta Warszawy. Dziękuję Towarzystwu Polsko-Czeskosłowackiemu, jak również dziękuję serdecznie wszystkim Państwu, tu obecnym za Wasze przyjacielskie i dobre uczucia, jakie żywicie ku narodowi czechosłowackiemu i którym dajecie wyraz dzisiaj.

Jeżeli mam przy tej sposobności określić zadanie, które od początku istnienia naszego państwa było przedmiotem wysiłków naszej polityki zagranicznej, muszę stwierdzić, że to była głęboka troska o to, aby żadna katastrofa nie przerwała stopniowego rozkwitu naszego państwa, aby jego normalny rozwój był zabezpieczony przez trwały i pewny pokój. Wielkim szczęściem dla całego naszego narodu w czasie wojny wszechświatowej ,a i w dobie powojennej był oczywiście wielki duch prezydenta Masaryka, który pracował nad zmartwychwstaniem naszego narodu i jego wewnętrzną konsolidacją. Szczęściem było i to, że znalazł on godnych siebie współpracowników.

W wewnętrznem życiu państwowem wszelkie usiłowania dążyły do ukształtowania państwa demokratycznego, współczesnego i kulturalnego. Zagraniczną politykę państwa czechosłowackiego usiłowano zastosować do tych potrzeb wewnętrznych, a więc kierowano ją wedle możności ku ustaleniu pokoju w Europie i ku unormowaniu stosunków z innemi państwami. Te dziesięcioletnie usiłowania i trudy zostały uwieńczone powodzeniem i dziś z prawdziwym zadowoleniem musimy skonstatować, że śród narodów całego świata nie mamy nieprzyjaciół, a z całym szeregiem narodów i państw łączą nas stosunki serdeczne i przyjazne.

Nie czas w tej chwili na szczegółowy rozbiór całej tej kwestji. Niech mi wolno będzie jedynie wspomnieć o naszych stosunkach do narodu polskiego, który zaliczamy do naszych przyjaciół, a którego sami jesteśmy serdecznymi, prawdziwymi przyjaciółmi. Zarówno analizując historję narodu polskiego i narodu czechosłowackiego, jak i studjując strukturę społeczną tych narodów oraz charakter ich kultury, zawsze spostrzeżemy wiele wspólnych cech, wynikających z przynależności do tej samej rasy słowiańskiej, a oprócz tego znajdziemy cały szereg zagadnień, w których interesy naszych państw nie tylko idą równoległe, ale są całkowicie identyczne. Mając wspólną granicę tysiąc kilometrów długą, jesteśmy bardzo bliskimi sąsiadami, i to sąsiadami na zawsze. Jest więc rzeczą naturalną, że już od samego początku usiłowano, aby wzajemny stosunek państwa czechosłowackiego do państwa polskiego został uregulowany w sposób trwały, sprawiedliwy i naprawdę dobrosąsiedzki. Praca ta wymagała dużo dobrej woli i znacznych wysiłków, dlatego, żeśmy się wzajemnie zbyt mało znali, będąc oddzieleni od siebie chińskim

murem różnych zasadniczo warunków, w których zmuszano nas żyć w czasach przedwojennych pod jarzmem państw zaborczych. Znaczna część usiłowań minionego dziesięciolecia została więc poświęcona na szukanie dróg, któreby wiodły do najlepszych wzajemnych stosunków. Nad tem pracowano sumiennie i z dobrą wolą z obydwóch stron. Dziś możemy z radością skonstatować, że niema między nami żadnej nierozstrzygniętej kwestji, któraby psuła nasze wzajemne stosunki. Położono mocne podwaliny do współżycia naprawdę przyjacielskiego.

Byłoby jednak błędem wyprowadzać stąd wniosek, że wszystko już dokonano. Potrzebnem jest jednak, abyśmy się jeszcze dokładniej poznali, abyśmy sobie uświadomili, nietylko nasze zalety, lecz i nasze wady, abyśmy jeszcze z większem zainteresowaniem śledzili wewnętrzny rozwój naszych państw na wszystkich polach narodowego i państwowego życia. Dokładne wzajemne poznanie niechybnie wieść musi do wzrostu wzajemnego szacunku a to jest naszem najważniejszem zadaniem, bez wzajemnego, prawdziwego i głębokiego szacunku nie może być trwałej przyjaźni. Dokładna znajomość wewnętrznych stosunków sąsiedzkich prowadzi do zrozumienia trosk i kłopotów sąsiada, od którego nigdy nie będziemy żądali tego, co on dać nie może. To jest również zasadniczym warunkiem trwałej przyjaźni.

Jestem przekonany, że jestśmy na najlepszej drodze do wytworzenia wszystkich tych warunków i tego fundamentu, na którym wznosi się trwała przyjaźń dwóch narodów i państw. W kontynuowaniu pracy tej, zapoczątkowanej przez moich poprzedników, widzę swoje zadanie jako przedstawiciela Republiki Czechosłowackiej w Polsce; zadaniu temu chcę poświęcić szczerze i ofiarnie wszystkie swoje siły. Jestem szczęśliwy, że spełnione zostały prorocze słowa waszych i naszych wieszczów, że dzisiaj stało się rzeczywistością, o czem marzył wasz wielki poeta i nasz prawdziwy przyjaciel Adam Asnyk w jednej ze swoich baśni:

Gdy prąd duchowy, co kajdany łamie,
Wszystkich podniesie i usamowolni,
Wtedy staniemy do ramienia ramię,
Równi z wolnymi i z wolnymi wolni, —
I Słowiańszczyzna — cała, silna młoda —
Przy bratniej uczcie ręce sobie poda.

Przez swój liczny udział w obchodzie naszego święta narodowego podaliście nam, Szanowni Państwo, swoje bratnie ręce, za co Wam zostaniemy szczerze wdzięczni; bądźcie pewni, że możecie liczyć na naszą wzajemność bratnią. Niech żyje najściślejsza współpraca i przyjaźń narodów polskiego i czechosłowackiego, niech żyje Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska i Jej najdostojniejszy Prezydent Ignacy Mościcki.

FESTIVAL ČESKÉ HUDBY VE VARŠAVĚ,

korunován byl úspěchy nad očekývání velikými Festival zahájen byl v sobotu 27. října v sále varšavské konservatoře komorním koncertem, při němž účinkovalo České kvarteto. prof. Jan Heřman a pí. Jar. Pěničková-Rochová. Sál byl plně obsazen vybraným obecenstvem, mezi nímž byli zástupci nejvyšších kruhů úředních, politických a uměleckých, úřednictvo čsl. vyslanectví s drem. Girsou a jeho rodinou v čele a čsl. kolonie varšavská se dostavila v plném počtu.

Program zahájen byl polským proslovem prof. K. B. Jiráka o české současné hudbě, načež všechna hudební čísla byla přijata velmi vřele. Na programu bylo Jirákovo Smyčcové kvarteto, V. Nováka Balada dětská a Balada horská, Foerstrovo Druhé trio, Křičkova Píseň rozchodu, V. Nováka Písně zimních nocí a L. Janáčka Druhé smyčcové kvarteto.

Úspěch druhého večera dne 30. října, byl ještě pronikavější. Na programu byla česká hudba symfonická. Ačkoliv varšavské obecenstvo není příliš nakloněno moderní hudbě, je možno říci, že tu česká moderna zvítězila na celé čáře. Ostrčilova Suita c-moll dobyla si tu skvělého úspěchu; po Sukově symfonické básni Praga úspěch byl přímo tryumfální. Orchestr musil se nesčísleněkrát děkovat, zatím co obecenstvo se nehýbalo ze sálu. Také Karlův „Démon" a Foerstrův II. houslový koncert došli zaslouženého úspěchu. Veliký obdiv vzbudila mladistvá houslistka Marta Cittová svým umělecky procítěným přednesem, širokým měkkým tonem a skvělou technikou. P. Ostrčil měl veliký úspěch nejen jako skladatel, nýbrž i jako dirigent. Orchestr konservatoře, který se představil varšavskému posluchačstvu jako vysoce ukázněné hudební těleso, dynamicky vyrovnané, jehož výkon neustoupí žádným světovým orchestrům, byl předmětem dlouhých a upřímných ovací a zanechal tu nejkrásnější dojem. Celkový úspěch byl přímo sensační. Učast byla mnohem větší než obyčejně a veliký sál Filharmonie byl zcela vypl-

něn. Vedle uměleckého a hudebního světa varšavského, který se na tento druhý večer dostavil v plném počtu, kromě čsl. vyslance p. dra Girsy, který se zúčastnil koncertu i s rodinou a se vším úřednictvem svého vyslanectví a kromě velmi četných členů čsl. kolonie, navštívili koncert p. p. min. zahraničních věcí Zaleski, min. pozemkové reformy Staniewicz a mnoho jiných význačných osobností a zástupců různých organisací polských. —

Varšava dne 1 listopadu. Včerejší provedení „Prodané Nevěsty" ve varšavské opeře bylo vrcholným bodem festivalu české hudby ve Varšavě. Hned overtura zahájená ve velmi ostrém tempu strhla obecenstvo k nadšenému potlesku. Z českých zpěváků největší úspěch si odnesl E. Pollert v roli Kecala, jehož zpěv i hra budila pravé nadšení. S ním dělili se o úspěchy všichni ostatní, pí Kejřová (Mařenka), která se velmi líbila zpěvem i hrou, p. Masák (Jeník), jehož arie v II. jed. byla odměna potleskem i p. Štork (Vašek), jehož originelní pojetí této role vzbudilo i zde zájem. Specielně veliký úspěch měl O. Ostrčil který je ve Varšavě již co nejlépe zapsán jako dirigent. Vedl představení v ohnivém tempu, jež udržovalo obecenstvo v stálém napětí. Také polští zpěváci, orchestr, sbor i výprava, velmi se líbili. Varšavské provedení má ovšem několik škrtů, které se u nás nedělají a také ve výpravě polské v komedii III. jed. není všechno podle našeho vkusu. Avšak v celku představení bylo téměř dokonalé.

Divadlo bylo toho večera vyprodáno. Při příchodu presidenta Moščického byly zahrány státní hymny polská i československá. Protektor představení, pres. Moščický s chotí, setrval na představení až do konce. Z vládních osobností zúčastnil se představení min. před. Bartel, min. zahr. věcí Zaleski, min. prům. a obch. Kwiatkowski, min. osvěty Switalski, min. Twardowski a j. Z diplomatů byli přítomni franc. velvyslanec Laroche, amer. vyslanec Studson jug. vysl. Milankovič, rak. vysl. Post, nor. vysl. Ditlev aj. ČSL. vysl. dr. Girsa se zúčastnil představení s rodinou. Také všechno úřednictvo čsl. vyslanectví bylo přítomno tomuto představení. Po prvním aktu pozdravil české hosty, jímž uspořádány velké ovace, předseda „Svazu Divadelních Polských Umělců" J. Sliwicki.

SŁAVNOST 60-TILETÍ ČESKÉ KOLONISACE NA VOŁYNI V ČESKÉM HLINSKU.

V neděli, dne 30. září, 1928 r. uspořádána byla v jedné z nejstarších českých vesnic, t. j. v Českém Hlinsku, veliká národní slavnost a svěcení základního kamene budovy Národního domu, postaveného na památku 60ti let založení Českého Hlinska prvými přistěhovalci z Čech Přibylem a Oličem.

Celá vesnice byla slavnostně vyzdobena a pořadatelský výbor v čele s pány Svobodou, Tučkem a Křivským postaral se o zdar slavnosti a přivítání vzácných hostí z Československa i pánů representantů místních úřadů a krajanských organisací. Jim nenáročně pomáhal a slavnosti se zúčastnil náš jediný český poslanec do sejmu v polsku, pan Vladimír Meduna z Mirohoště.

Jako hosté z Československa dostavili sa za Národní radu ČSR. pan Dr. J. Fuhrich, za Zemědělskou jednotu ČSR. pan inž. J. Šafář, za synod ČSR pravoslavné obce pan Dr. J. Svojstka, za bývalé krajany a jejich zahraniční organisace z Ruska pan rada Pospíšil z Prahy, za hudební a zpěvácké organisace ČSR pan profesor Otakar Tesař. Polské státní úřady zastupoval starosta kraje rovenského, pan Moszińṡki, a Českou Matici na Volyni předseda dozorčí rady p. R. Jozef. Mimo jmenované zástupce dotavili se četné hasičské sbory z okolních obcí, Česká Beseda ze Zdolbunova a Tělocvičná jednota „Sokol" z Kvasilova v krojích, jakož i mnoho občanů z Volyně. Dopoledne shromáždilo se občanstvo, české školní dítky, „Sokol" a hasičské sbory u pěkné slavobrány a vyčkalo příjezdu hostí z Československa, kteří před tím byli hosty České Besedy v Zdolbunově. Při příjezdu byli hosté u slavobrány srdečně přivítáni jménem všech volyňských Čechů panem poslancem V. Medunou, načež pánové inž. Šafář, Dr. Svojstka, starosta „Sokola" br. Svárovský, předseda dozorčí rady Matice Školské R. Jozef a zástupce Národní rady ČSR Dr. J. Fuhrich pronesli krátké srdečné pozdravy a přání zdaru této významné slavnosti. Malá žačka české školy vzpomněla rodné země svých dědů a přivítala hosty. Pak vykonána byla prohlídka v pozoru vzorně sešikovaných sokolů a hasičských sborů; k jejich defiládě se zájmem přihlížel zatím se dostavivší pan rovenský starosta Moszyński. Následovala pravoslavná bohoslužba před krásnou hlinskou cerkví; hosté a celý průvod potom se odebral na stavební místo Národního domu, kde po příslušném seřadění do čtyřhranu vykonán byl slavnostní akt posvěcení základního kamene a pamětní desky, která bude umístěna na Národním domě. Po posvěcení promluvil pan pravoslavný probošt Kačer a přál zdar započaté



Akt svěcení základního kamene ku stavbě „Národního Domu" v Českém Hlinsku dne 30-IX.1928.

budově, načež starosta kvasilovského Sokola br. Svárovský přečetl omluvný dopis ČSR vyslance pana Dr. Girsy z Varšavy a ve vystižné řeči pojednal o založení Českého Hlinska a o 60 ti leté práci hlinských krajanů, zdůrazniv účel, proč a k čemu jest Národní dům budován. Jménem Národní Rady ČSR vyřídil pak pozdrav z vlasti a blahopřál započatému dílu pan Dr. Fuhrich, načež jménem Zemědělské Jednoty ČSR pan inž. Šafář. jménem pravoslavného Synodu ČSR pan Dr. Svojstka, jménem zahraničních Čechů a Slováků a jich organisací pan rada M. Pospíšil, jménem České Matice Školské na Volyni a jménem České Besedy ze Zdolbunova pan R. Jozef, za Ukrajince jistý spoluobyvatel z Hlinska a starosta rovenského kraje pan Moszyński učinili příslušné projevy a akt poklepu na základní kámen.

Za svěcení měla býti radiem vyslechnuta řeč pana předsedy Národní Rady Ad. Prokůpka z Prahy, leč nepodařilo se ji zachytiti.

Po ukončení slavnosti pohoštěni byli vzácní hosté a representanti společným obědem, při němž předneseno mnoho přípitků na zdraví a zdar pánům presidentům Ig. Mościckiemu i T. G. Masarykovi, jakož i zástupcům vlád a význačnějším osobnostem. Poslány byly rovněž telegrafické projevy holdu a oddanotti pánům presidentům Mościckému a Masarykovi, jakož i jednotlivým vedoucím státníkům v Polsku i československu a panu předsedovi Národní rady ČSR Ad. Prokůpkovi do Prahy. Nato následovala taneční zábava.

Zahraniční hosté odjeli následujícího dne do Mirohošti, kde byli též srdečně vítáni a kde sešli se s panem poslancem Medudou i s jinými volyňskými poslanci, polskými a ukrajinskými, jakož i s panem místovojevodou volyňským panem Gintowt-Dzievaltowským a jinými hodnostáři.

Účastník.

KULTURNÍ STYKY POLSKO-ČESKOSLOVENSKÉ.

V „Bibljotece książek różowych" vyšel překlad několika pohádek *K. J. Erbena* s titulem „Sloneczny koń". Překlad z češtiny pořídila známá polská překladatelka *M. Bunikiewiczowa.* Jsou to ovšem jenom pohádky české, kdežto

překlady pohádek „jiných větví slovanských" pořízeny zřejmě nebyly. Překladatelka snažila se zachytiti kouzlo řeči Erbenovy, což se jí též plnou měrou podařilo. Knížka, v níž získávají polské děti vhodnou četbu, opatřena je informativním úvodem a řadou zdařilých ilustrací N. Karmazyńské.

U příležitosti oslav desetiletí československé republiky některé *polské listy* věnovaly zvláštní pozornost *věcem československým.* Z varšavských listů byla to zejména „Gazeta Poranna", která číslo z 28. října zaplnila skorem celé články a obrázky československými. Nacházíme tu vedle úvodního článku „Polska i Czechoslovacja" proslov prof. J. Kurnatowského, pronesený na koncertě pražských učitelek, informační studii o současné literatuře československé a kulturních stycích polsko-československých (téhož problemu týká se též čl. V Dreslera „Zainteresowanie Polaków Czechami"), články hospodářské a. j.; vedle toho je tu řada různých fotografií a obrázků z Československa. Nedavno založený varšavský list „Przedświt" při této příležitosti ve své kulturní části přinesl překlad úryvku z Haškova „Švejka" a Bunkiewiczův překlad Neumannovy básně „Wolnošć i chleb"; krom toho nalézáme tu článek Joteykův o české hudbě. Také „Kurjer Poznański" uspořádal celé číslo československé

Důležito je rovněž, že z nařízení ministerstva osvěty a náboženských vyznání *na všech školách polských uspořádána byla krátká přednáška o významu 28. října pro čsl. stát;* totéž nařídilo čsl. ministerstvo školství *školám čsl. u příležitosti polského národního svátku 11. listopadu.*

Známý český lékař karlovarský, dr. Jul. Friedman, přijel v minulých dnech do Varšavy studovat poměry na zdejších klinikách a poměry zdravotnické.

Štábní kapitán čsl. gen. štábu Fr. Dědič Přibyl do Varšavy k delšímu pobytu za účelem studijním.

Pan Vladimír Denkstein, absolvent Karlovy university v Praze, přijel v říjnu do Varšavy, aby jako stipendista polské vlády studoval na varšavské universitě a sebral material ke své práci z oboru historie a historie umění.

Vzájemné styky polsko-čsl. se projevují také na poli vědeckém. Po dobu zimního semestru koná na varšavské polytechnice chemická studia čsl. chemik dr. Ed. Bureš, docent Karlovy university v Praze, který sem přibyl za tím účelem, aby studoval pracovní metody svého oboru ve východních státech. Dr. Bureš pracuje v ústavu nynějšího rektora varšavské polytechniky prof. dra. W. Swiętoslawského, vynikajícího chemika polského. Dr. Bureš navázal za svého pobytu ve Varšavě řadu důležitých známostí v varšavských kruzích vědeckých, a ve spolupráci na tomto poli navázané, hodlá pokračovati i ve své domovině. Dr. Bureš hodlá navázat kontakt i s ostatními vysokými polskými osobami.

Z DOMOVA I CIZINY.

Podzimní zasedání polského parlamentu, bylo zahájeno 31. října t. r. a zúčastnila se ho, až na maršálka Pilsudského, la celá vláda. Min. fin. Czechowicz promluvil o rozpočtu na rok1929/30 a podal optimistický obraz hospodářské situace polské. Zdůraznil, že polské měně nehrozí žádné nebezpečí a poukázal na nutnost reformy polského daňového zákonodárství. Předseda vládního bloku, pluk. Slavek podal návrh, aby ústavní výbor do 3 měsíců předložil sejmu zprávu, jaké změny v polské ústavě pokládá za nezbytné. V návrhu se praví, že problém poměru mezi vládou a poslanci není ještě plně rozřešen. Moc presidenta republiky měla by podle jeho názoru býti zesílena a vláda měla by býti zbavena stranických vlivů.

Lodžská stávka byla zakončena vítězstvím zaměstnavatelů.

Jubilejní oslavy čsl. měly v Praze i všude na venkově průběh velmi pěkný a staly se opravdovým svátkem celého čsl. národa. Byly přehlídkou práce vykonané i vymezováním práce bu-



Hradčany v slavnostním osvětlení.

doucí. Měly svůj radostný ohlas i v ostatních národech, obývajících Čsl. republiku, posilnily



Nár. divadlo v slavnostním osvětlení.

české menšiny za hranicemi a upevnily vztahy našeho národa s ostatním slovanskými národy Toť bilance opravdu pěkná!

Státní rozpočet Čsl. republiky byl většinou v posl. sněmovně odhlasován dne 26. října t. r.

Různé zprávy.

Dnešní číslo „Buditele" vyšlo zňovu jako dvoj. čílo 13.—14. Stalo se tak vzhledem k velikému návalu aktuelního materiálu. Příští, 15. čís „Buditele" vyjde 15. prosince t. r.

Oprava. Dvojčíslo 11.—12. „Buditele" nese. datum: Ve Varšavě, dne 27. listopadu 1928. To je omyl zaviněný tiskárnou. Datum mělo zníti: Ve Varšavě, dne 28. října 1928, což tímto opravujeme.

Našim dopisovatelům a spolupracovníkům. Má-li časopis v dnešní době býti čtenářům informátorem, rádcem a přítelem opravdu hledaným, jest zapotřebí, aby dostál všem požadavkům, které jsou kladeny na dobrý, soudobý list. Prvním z těchto požadavků jest správné a rychlé informování o všech událostech, které by čtenářskou obec zajímaly. Za tím účelem žádáme vážené čtenáře o úzkou spolupráci, která závisí v tom, že čtenáři naši budou veškeré zprávy ze svého okolí (jako: zprávy o různých neštěstích neb radostných událostech, referáty o divadlech, slavnostech a pod.), bezodkladně redakci sdělovati. Naší snahou jest, aby „Buditel" stal se časopisem všestranně dokonalým; Vás pak žádáme, abyste nás v této snaze všemožně podporovali. — Zprávy zasílejte vždy nejpozději do 7. a 24. každého měsíce do redakce „Buditele". —

Redakce.

40 LETÉ PRACOVNÍ JUBILEUM.

V létě t. r. slavil 40-leté jubileum své ne přetržité činnosti ve službách firmy Singer Sewing Machine Company člen Československé Besedy ve Varsavě p. František Nechvíla, rodák brněnský. Svou dráhu započal na vedoucích místech v různých filiálkách této firmy, rozsetých v počtu přes 100 po celém Polsku. Odbornou zdatností, houževnatou a poctivnu prací dosáhl plného uznání firmy, která ho jmenovala vrchním řiditelem svého generálního zastoupení pro Polsko ve Varšavě.



Framtšek Nechvíla.

Náš krajan je všeobecně oblíben a vážen pro svou milou a ryzí povahu a dobrotu nejen mezi spolupracovníky a podřízenými podniku, nýbrž i v kruzích varšavské kolonie československé. Na důkaz úcty a sympatie uspořádali jeho spolupracovníci dne 16. července t. r. na počest banket a věnovali mu nádherně provedenou zlatou knihu vzpomínkovou s fotografiemi spolupracovníků všech filiálek v Polsku.

V létě valná část čsl. varšavské kolonie se rozjela na venek. Nebylo proto příležitosti, aby p. Nechvílovi k jeho jubileu blahopřála. Činíme tak tedy nyní, přejíce jubilantovi ze srdce aby dlouhá léta pobyl mezi námi v plné svěže

sti a zdraví. Těší nás, že jeho vzorná a plodná práce byla u cizinců náležitě oceněna a jsme přesvědčeni, že k tomuto projevu se připojí všichni, kdož p. F. Nechvílu osobně znají.

U firmy Singer, jejíž insert přinášíme na 5 str., je zaměstnáno na vedoucích místech více našich krajanů.

Poděkování. Čs. Beseda ve Varšavě děkuje všem těm, kdož jakýmkoliv způsobem přispěli na děkovnou buhoslužbu v katedrále varšavské konanou v předden 10. letého výročí čs. státní samostatnosti.

Ze Zdolbunova. Den 28. října 1928 stal se slavnostním dnem všech Čechoslováků nejen ve vlasti, nýbrž i daleko za hranicemi. Česká Beseda ve Zdolbunově uspořádala toho dne slavnostní schůzi členů, rodičů školních dětí a hostů, aby v bratrské jednotě oslavila radostné chvíle 10. výročí Československé Republiky. Místopředseda p. R. Jozef přednesl pěkný a obsáhlý proslov. Vylíčil posluchačům historii našeho národa až ke dni jeho uplného osvobození. Mnohé oko zaslzelo nad utrpením našich bratří a sester v dobách nejtěžších a zase zářivě vzplálo chloubou nad hrdinstvím, a obětavostí „božích bojovníků" — legionářů. Srdce jásalo radostí, sladké opojení zmocnilo se všech, byla to chvíle jakoby vyňatá z nejkrásnější pohádky na světě. Na přání účastníků schůze byl zaslán p. vyslanci Dr. V. Girsovi do Varšavy telegram se žádostí, aby jménem České Besedy tlumočil zasloužilým representantům Československé Republiky hold naší účty a přání, aby se Čsl. republika těšila nejlepšímu rozvoji. Věříme všichni, že pod pevnou rukou zbožňovaného presidenta Masaryka, půjdeme-li za jeho hesly, republika Československá nezbloudí Kéž nám pres. Masaryk ještě dlouhá, dlouhá léta stojí v čele republiky Československé! — Po ukončení schůze konal se banket, na kterém bylo vybráno ve prospěch soukromé České školy „České Besedy" ve Zdolbunově 109 zlotých.

A. Masopust.

Veleváženým účastníkům kursu správné češtiny, pořádaného pro učitele českých škol na Volyni v Lucku r. 1927. Pan prof. Max. Kolaja v Brně nás požádal o uveřejnění:

PROVOLÁNÍ.

Uplynulo již více než rok od doby, co jsme se rozešli po první části kursu správné češtiny v Lucku, a jest tomu právě rok, co jste obdrželi seznam úkolů, z nichž máte některé vypracovati a mně předložiti před tím, než přikročíme k druhé části kursu. Bude to, nenastanou-li nějaké nepředvídané překážky, v sprnu r. 1929. Úkoly, které jste měli vypracovati, měli být původně odevzdány již v kětnu t. r., ale poněvadž byla druhá část kursu odložena, byl také na neurčito posunut termin, do kterého mají býti vypracované úkoly odevzdány. Aby se však i mně nenakupilo ke konci školního roku mnoho práce, prosím všech paní učitelek a pánů učitelů, kteří se chtí přihlásiti do druhé části kursu a pracují o zaslaných úkolech, aby je odevzdali nejpozději do 15. března r. 1929 v kanceláři Matice v Lucku, odkudž mně budou práce hromadně zaslány do Brna. Podotýkám, že mohou úkoly vypracovati a přihlásiti se do kursu i ti učitelé (učitelky), kteří (které) se nezúčastnili první části kursu. S krajanským pozdravem *Maxmilian Kolaja*, profesor. V Brně 20.X.1928.

Doporučení. Doporučujeme jak všem kolům Č. M. Š. na Volyni, tak i jednotlivcům — milovníkům praktické a ušlechtilé četby, náledujicí spisy: 1) Nauka o pěstování ovocného stromoví, ve dvou dílech: školkařství a sadařství. Výtečná kniha pro milovníky zahrad a ovocnářství, kterou sestavil známý ředitel zemské ovocnářské školy ve Vizovicích prof. p. Ladislav Čech. 2) Spisy Lva Nikolajeviče Tolstého-velice levné a skvostné vydání v plátěné vazbě. Tyto knihy budou jistě ozdobou každé knihovny. Možno objednati prostřednictvím Matice Školské na Volyni v Lucku.

Neštěstí způsobeno cikaretou. Dne 10. října t. r. v české osadě Malované (pov. Dubenský) vypukl požár u p. A. Rejzka. K neštěstí došlo právě v nejhorší době — v noci. Oheň vypukl ve špýcharu, který byl pod jednou střechou s obytným stavením. Přispěchavšímu místnímu sboru hasičskému podařilo se po dvou hodinách požár uhasiti. Pochvalu zasluhuje též obětavost občanstva, které nezištně v záchranné akci pomáhalo. Špýchar lehl popelem, leč obytné stavení bylo zachráněno. Škoda se odhaduje na 3.000 pol. zl. Požár vznikl z odhozené cikarety.

Srážka vlaků ve Zdolbunově na Volyni. V úterý, dne 23. října t. r., o 6. hod. ranní srazil se osobní vlak, jedoucí ze Lvova do Zdolbunova, s lokomotivou, roztříďující vagony na velkém nádraží v Zdolbunově. Při srážce bylo raněno 8 osob.

Vlakvedoucí byl vtlačen mezi lavice osobního vozu a veliká střepina okenní tabule roztříštila mu hlavu. Všem zraněným poskytnuta byla ihned lékařská pomoc a provoz na dráze byl ještě téhož dne obnoven. — Neštěstí zaviněno bylo nesprávným postavením výhybky.

Členy rodiny Zikmunda Jaworského, naposled bytem v Hajsyně, gub. podolská na Ukrajině, který prý se přestěhoval na svůj statek v okolí Równa na Volyni, hledá Josef Chládek, dámský krejčí Praha-Smíchov, Plzeňská 41 n. Výlohy hradí.

SBÍRKY

Sbírka. Dne 23/X. t. r. při svatbě sl. Aninky Slavíkové s. p. Jaroslavem Kozákem v Novém Teremně u Lucku byla podniknuta z iniciativy p. Jos. Kozáka, předsedy místního Kola Matice sbírka do pokladničky ve prospěch Ustřední Matice, která vynesla zl. 16.70. Vzdáváme tímto veřejný dík jak iniciátorům sbírky tak i p.p. dárcům. Ustřední Správa Matice.

Z Ivanič. Dne 21. října t. r. byl v místním pravoslavném chrámě Kazaňské Bohorodice žehnán sňatek pana Mikuláše Šulženky, učitele z Mirohoště, působícího na škole v Sofievce, se sl. Emilijí, dcerou Josefa Červenky z Vitoldy. Po provedení obřadu při tiché, útulné rodinné slavnosti byla uspořádána sbírka ve prospěch Č. M. Šk. na Volyni, která vynesla 60 zl. 55 gr. — Z Hlinska nám oznamují, že na svatbě sl. Beranové s p. Mastným z iniciativy p. p. J. Sklenáře, Jos. Svobody a Jos. Vokáče byla podniknuta sbírka ve prospěch Matice která vynesla- Zł. 24.65. — V Novém Teremně při svatbě sl. A. Slavíkové s p. Jaroslavem Kozákem byla p. Jos. Kozákem podniknuta sbírka ve prospěch Matice, která vynesla Zl. 16.70.

Na svatební hostině sl. Mařenky Janečkové s p. Josefem Čechem v Moldavě II., výborem Kola Matice téže obce byla provedena mezi hosty sbírka ve prospěch Matice, která vynesla celkem Zl. 42. — *Z Lucka.* Výbor Kola Č.M.Š. v Lucku oznamnje, že posvícenská zábava pořádaná dne 28. X. t. r. vynesla čistého zisku ve prospěch zřizované české soukromé školy v Lucku zł. 222 55. Prodejem vstupenek získáno, zł. 128.50, sbírkou získáno zł. 94.05. Výbor Kola dovoluje si tímto vzdáti srdečný dík všem dárcům za štědré příspění.

Hlavní Správa Matice v Lucku vyslovuje svůj upřímný dík jak všem iniciatorům tak i všem dárcům za jejich obětavost ve prospěch sbírek.

BESEDY „BUDITELE“

PODZIM.

Od severu podzim kráčí
pooranou krajinou,
z lesů plaší čeleď ptačí.
Teplé dny nám pominou.
Malíř podzim barvy nese,
žlutou a též červenou,
na zem rudé listí střese,
roznese je krajinou.
Blátem, necestou se brodí,
zazpívá si, zapláče,
s pasáčkem se při ohníčku
ohřeje a poskáče...
Podzim mlhou kraje šatí,
jíním lesy obdaří
kouzelným svým chladným dechem
tvoří živé obrazy...
Noc je dlouhá, den je krátký,
květy, ptactvo jsou ty tam...
Spi, přírodo, měj sen sladký!...
— Podzim zimu vede k nám.

Jiří Rebl.

POLITICKÉ ZÁSADY KARLA HAVLÍČKA.

Účel naší slovanské politiky jest přivésti všechny západní a jižní kmeny slovanské do spojení pojistiti každému z nich svobodu, samostatnost a rozkvět života národního.

Až posud, může se říci, držel nás pohromadě více instinkt, cit společného nebezpečí a společné náklonnosti, zapotřebí ale jest, abychom nyní již s úplným vědomím o účeli svém a o prostředcích společně dále pracovali jakož-.

to dobře zorganisované strany. Jmenovitě ale abychom jako posud nebyli jeden kmen od druhého odloučeni, nýbrž abychom si hledali prostředků, kterak bychom udržeti mohli mezi sebou stálé spojení, řídíce se jeden podle druhého ve svých krocích a nepočínajíce jeden kmen nic důležitého bez vědomí a schválení ostatních.

Slovan, 1850, 622.

Vlastencové naši oživili znovu myšlenku Slovanstva, myšlenku společného původu a národního bratrství všech slovanských kmenů, která myšlenka sice v Čechách nikdy nepřišla k zapomenutí, avšak nikdy nevešla tak do celého národu jako za nynějších časů. Slovanstvo zůstalo již od té doby hlavním středištěm a základem české politiky a zůstane jím také na vždy, proto že obsahuje v sobě velmi zdravou a pravdivou myšlenku, že národové stejného rodu, ve stejných těžkých okolnostech postaveni nejlépe sobě mohou vzájemně pomáhati ke konečnému vítězství. Nedá se nikdy zabrániti, aby myšlenka nová a veliká vedle mnohého užitku, který národu přináší, nevedla také s druhé strany ku krajnostem a k přepjatostem. Taková přepjatost a krajnost jest u mnohých touha a přání po jednotvárnosti slovanské, kterou oni jednotou jmenují, chtíce totiž, aby se všichní slovanští kmenové v jeden národ v každém smyslu toho slova slili, aby totiž všichni Slované měli jednu vládu, jeden jazyk, jednu literaturu, jedno náboženství a jedno zřízení.

Je to vůbec již smutný osud člověka, že chtěje sobě pomoci od jednoho zlého, tím hlouběji do druhého upadá; chtěje si pomoci ode tmy spálí se, a chtěje si ulehčiti od přílišného horka zmrzne. Tak i se Slovanstvem.

Rozumíme tedy všeslovanství, slovanskou vzájemnost a jednotu slovanských národů zcela jinak a myslíme, že se také ani jinak přirozeným a praktickým způsobem považovati nemůže, a sice tak že není žádné jednotvárnosti ani v náboženském ani politickém ani literaturním ohledu zapotřebí k této slovanské jednotě a vzájemnosti, nýbrž jenom společné podpory proti společným nepřátelům a to sice té podpory, jakou okolnosti dovolují.

Tak každý slovanský národ dává druhému to co má a co tento druhý potřebovati může.

Slovan 1850, 555, 556.

Karel Čapek.

VRAŽEDNÝ ÚTOK.

Pan rada Tomsa si toho večera zrovna lebedil se sluchátky na uších a s libým úsměvem poslouchal, jak mu radio pěkně hraje Dvořákovy tance — to přece je muzika, říkal si spokojeně — když to najednou venku dvakrát zatřesklo a z okna nad jeho hlavou se s řinkotem sypalo sklo; pan Tomsa totiž seděl v přízemním pokoji.

Tu tedy udělal, co by asi udělal každý z nás: nejdřív okamžik čekal, co bude dál, pak si sundal sluchátka a skoro přísně zkoumal, co to bylo a teprve potom se lekl; neboť viděl, že mu někdo na dvou místech prostřelil okno, u kterého seděl; tamhle naproti ve dveřích je odštípnutá tříska a pod ní vězí kulka. První impuls byl, aby vyběhl na ulici a holýma rukama popadl toho darebáka za límec; ale když už je člověk v letech a požívá jisté důstojnosti, promešká obyčejně ten první impuls a rozhodne se pro druhý; proto pan Tomsa běžel k telefonu a zavolal si policejní komisařství: „Haló, pošlete mi sem honem někoho; právě byl na mne spáchán vražedný útok."

„Kde to je? řekl ospalý a lhostejný hlas.

„U mne," rozčiloval se pan Tomsa, jako by za to policie mohla. „To je skandál, takhle z ničeho nic střílet na klidného občana, který sedí doma! Pane, ta věc se musí co nejpřísněji vyšetřit! To by tak hrálo, aby . . . "

„Dobrá," přerušil ho ospalý hlas. „Já vám tam někoho pošlu."

Pan rada zuřil netrpělivostí; zdálo se mu, že trvá věčnost, než se ten někdo přihrabe; ale ve skutečnosti už za dvacet minut byl u něho takový rozvážný policejní inspektor a se zájmem prohlížel prostřelené okno.

„To vám sem někdo střelil, pane," řekl věcně.

„To vím sám," vybuchl pan Tomsa. „Vždyť jsem tady seděl u okna!"

„Kalibr sedm milimetrů," pravil inspektor, vydlabávaje nožem kulku ze dveří. „Vypadá to jako ze starého armádního revolveru. Koukejte se, ten chlap musel stát na plotě; kdyby stál na chodníku, vězela by ta kulka vejš. To znamená, že na vás mířil, pane."

„To je zvláštní," mínil pan Tomsa hořce, „já bych byl málem myslel, že chtěl trefit jenom ty dveře."

„A kdo to udělal?" ptal se inspektor, nedávaje se vyrušovat.

„Promiňte," řekl pan rada, „že vám nemohu dát jeho adresu; já jsem toho pána neviděl a zapomněl jsem ho pozvat dovnitř."

„To je těžké," pravil inspektor pokojně. „A na koho máte podezření?"

Panu Tomsovi docházela trpělivost. „Jaké pak podezření?" spustil podrážděně. „Člověče, vždyť já jsem toho lumpa neviděl; a kdyby tam byl laskavě počkal až bych mu poslal oknem hubičku, tak bych ho v té tmě nepoznal. Pane, kdybych věděl, kdo to byl, tak bych vás sem neobtěžoval, nemyslíte?„

"No jo," odpovídal inspektor chlácholivě. „Ale snad si na někoho vzpomenete, kdo by měl zisk z vaší smrti, nebo kdo by se vám chtěl za něco pomstít... Koukejte se to nebyl loupežný pokus; takový lupič nestřílí, pokud nemusí. Ale třeba má někdo na vás takový vztek. To nám, pane, musíte říct vy, a my to vyšetříme."

Pan Tomsa se zarazil: z téhle stránky na věc dosud nemyslel. „To nemám ani ponětí," řekl váhavě, jediným pohledem přehlížeje svůj tichý život úředníka a starého mládence. „Kdopak by mohl mít na mne takový vztek?" divil se. „Na mou duši, já nevím, že bych měl jediného nepřítele! To je úplně vyloučeno," mínil, kroutě hlavou. „Já přece s nikým nic nemám; pane, já žiju sám pro sebe, nikam nechodím, do ničeho se nepletu... Zač by se mně mohl kdo mstít?"

Inspektor pokrčil rameny: „To já nevím, pane; ale snad si do zítřka vzpomenete. Nebudete se tady teď bát?

„Nebudu," řekl pan Tomsa zamyšleně. To je podivné, říkal si stísněně, když už zůstal sám, proč, ano, proč by na mne někdo střílel? Vždyť já jsem skoro samotář; odbudu si svou práci v úřadě a jdu domů — vždyť já vlastně nemám s nikým co dělat! Proč tedy mne chtějí odstřelit? divil se s rostoucí hořkostí nad tím nevděkem; pomalu mu začalo být líto sama sebe. Člověk dře jako kůň, říkal si, i akta si bere domů, nic neutrácí, nic neužije, žije jako šnek ve své ulitě, a prásk! přijde ho někdo zabouchnout. Bože, jaká to je v lidech divná zloba, žasl pan rada sklíčeně. Co jsem komu udělal? Proč mne někdo tak hrozně, tak šíleně nenávidí?

To snad je nějaká mýlka, uklidňoval sám sebe, sedě na posteli s jednou zutou botou v ruce. To se rozumí, jistě to je omyl v osobě! Ten člověk mne prostě považoval za někoho jiného, na koho měl spadeno! To je pravda, řekl si s úlevou, přece proč, proč by někdo tak nenáviděl mne?

Bota vypadla z ruky pana rady. Nu, ano, vzpoměl si najednou trochu rozpačitě, tuhle jsem provedl takovou hloupou věc, ale to mně jen tak vyklouzlo; mluvil jsem s přítelem Roubalem a tu mně tak vylítla z huby taková nešikovná narážka na jeho paní. Celý svět přece ví, že ho ta ženská podvádí kde s kým, i on o tom ví, ale nechce to dát na sobě znát. A já, já mezek, já o tom tak pitomě plácnu... Pan rada si vzpoměl, jak ten Roubal jenom tak polknul a zarýval si nehty do dlaní. Bože řekl si s hrůzou, jak ten člověk tím byl poraněn! vždyť on tu ženskou miluje jako blázen! To se ví, já jsem to pak hleděl zamluvit, ale jak se ten člověk kousal do rtů! Ten má jistě proč mne nenávidět, mínil pan rada zarmouceně. Já vím, že on po mně nestřelil, to je vyloučeno; ale ani bych se nemohl divit...

Pan Tomsa se zaraženě zadíval do země. Nebo tuhle ten krejčí vzpoměl si pln nevolnosti. Patnáct let jsem si u něho dával šít, a pak mně řekli že má těžké souchotě. To se rozumí, člověk se přece jen bojí nosit šaty, do kterých mu kašlal takový souchotinář; tak jsem u něho přestal šít... A tuhle přišel prosit že nemá do čeho píchnout, že mu stůně žena, a že by potřeboval dát děti ven; abych prý ho zase poctil svou důvěrou — Kriste pane, jak byl ten člověk bledý a jak se tak chorobně potil! Pane Kolínský, řekl jsem mu, koukejte se, to nejde, já potřebuju lepšího krejčího; já jsem s vámi nebyl spokojen — Já se vynasnažím, pane, koktal ten člověk potě se strachem a rozpaky, a div se do pláče nedal. A já, vzpomínal si pan rada, já jsem ho ovšem poslal pryč s takovým tím „Uvidíme", které tihle chudáci tak dobře znají. Ten člověk by mě mohl nenávidět' zhrozil se pan rada, vždyť je to strašné, jít někoho prosit přímo o život a být tak lhostejně odbyt! Ale co jsem s ním měl dělat? Já vím, že on to nemohl udělat, ale...

Panu radovi bylo stále tíže na duši. To bylo také tak trapné, vzpomínal si, jak jsem tuhle vynadal našemu úřednímu sluhovi. Nemohl jsem nalézt jeden akt, a tak jsem si zavolal toho dědka starého a křičel jsem na něho jako na kluka, a před lidmi! co prý to je za pořádek, vy idiote, takový svinčík máte ve všem, měl bych vás vyhodit — A pak jsem ten akt našel ve vlastní zásuvce! A ten dědek ani nemukl, jenom se třásl a mrkal očima — Pana radu zalévalo trýznivé horko. Člověk se přece neomlouvá podřízenému, řekl si nespokojeně, i když mu trochu ublíží. Ale jak tihle podřízení musejí nenávidět své pány! Počkejme já dám

tomu dědkovi nějaké staré šaty; ale vlastně i to je pro něho ponižující —

Pan rada už nevydržel ležet; i ta deka ho dusila. Seděl na posteli objímaje si kolena a díval se do tmy. Nebo ten případ s tím mladým Morávkem u nás v úřadě, napadlo ho trapně. To přece je vzdělaný člověk a píše básně. A když mně tuhle vyřídil špatně ten spis, řekl jsem mu: Předělejte to, pane kolego, a chtěl jsem mu ten spis hodit na stůl; ale ono mu to padlo pod nohy, a on se pro to sehnul, celý rudý s rudýma očima — Já bych si dal pár facek, bručel pan rada. Vždyť já mám toho hocha docela rád, a takhle ho ponížit, třeba mimoděk —

Panu radovi vytanul na mysli zas jiný obličej: bledý a odulý obličej kolegy Wankla. Chudák Wankl, řekl si, ten chtěl být přednostou úřadu místo mne; bylo by to o pár stovek ročně víc, a on má šest dětí — prý by chtěl dát svou nejstarší dceru učit zpívat, ale nemá na to; a já jsem ho přeskočil, protože to je takový těžkopádný vrták a dříč — Ženu má zlou, tak hrozně vychrtlou a zlou od toho věčného šetření; v poledne polyká suchou housku — Pan rada se tesklivě zamyslil. Chudák Wankl, tomu také musí být všelijak, když vidí, že já bez rodiny, mám víc než on; ale copak já za to mohu? Mně je vždycky skoro úzko, když se ten chlap na mne tak těžce a vyčítavě dívá...

Pan rada si mnul čelo, na němž mu vyrážel pot tísně. Ano, řekl si, tuhle mne ošidil sklepník o pár korun: a já jsem si zavolal majitele, a ten toho sklepníka na místě vyhodil. Vy zloději syčel na něj, já už se postarám, aby vás nikdo v Praze nevzal do lokálu! A ten člověk neřekl ani slovo a šel... měl takové vysedlé lopatky pod tím fráčkem —

Pan rada už nevydržel v posteli; sedl si k svému radiu a navlékl si sluchátka; ale radio bylo němé, byla němá noc, němé hodiny noci; a pan rada si opřel hlavu do dlaní a vzpomínal na lidi, které kdy potkal, na ty divné a malé lidi, se kterými si nijak nerozuměl a na které nikdy nemyslel.

Ráno se zastavil na komisařství; byl trochu bledý a rozpačitý. „Tak co," ptal se ho policejní inspektor, „vzpoměl jste si na někoho, kdo vás třeba nenávidí?"

Pan rada potřásl hlavou. „Já nevím," řekl nejistě. „Totiž těch kteří by mne mohli nenávidět, je tolik, že..." A mávl bezradně rukou. „Poslouchejte, člověk ani neví, kolika lidem ublížil. To víte, u toho okna už sedat nebudu. Já jsem vás přišel poprosit abyste tu věc nechali plavat".

Koutek humoru.

„Mladý muži, pomyslil jste vůbec na nebezpečí, když jste běžel zachránit mou tonoucí dceru?" „Nepomyslil, jsem už totiž ženat".

„Připravte svého muže na nejhorší". „Pro Boha, snad nezemře?" "To nikoliv, ale musím mu zakázat pít pivo.

„Je to škoda, že se Goethe nenarodil ve Výmaru". „Pročpak?" Poněvadž jsem to napsal do poslední školní úlohy".

„Řekněte mi, proč jste nechal fotografovat jenom jedno z vašich dvojčat?" „Ale ta jsou si tak podobná, že jedna fotografie úplně stačí".

Od té doby, co se známe, neslyšela jsem tě hovořit o něčem rozumném". „To je pochopitelné, vždyt mluvím jen stále o tobě".

Tati, žila už všechna zvířata, když ještě byli Adam a Eva v ráji?" „Ano přirozeně" „No a tati, čím se živili moli?".

Pročpak nepracujete, když máte hlad?" „Ale to už jsem také zkoušel a měl jsem ještě větší hlad".

Na domě byla vyvěšena cedulka s nápisem: Zde je klavír na prodej. Příštího dne se objevila na sousedním domě také cedulka, na které bylo napsáno jediné slovo: Hurra!

„Včera mi dala jedna paní desetihaléř a řekla, abych se za ni modlil, aby prej přišla do nebe. Slyšel si už něco takovýho?" — No, a modlil si se? „Ani mě nena! Když se chce dostat z Masarykova nábřeží na Václavské náměstí elektrikou, musí dát kačku dvacet a u mně se chce dostat za 10 haléřů až do nebe".

„Zítra mám narozeniny, co pak mi pěkného věnuješ?" „Ale dovol, miláčku, tys přece měla minulý měsíc narozeniny". „Bože, bože, jak ten čas letí".

Přicházím, abych si prohlédl vaši sbírku starožitností". „Dovolte, pane profesore, abych vám především představil moji paní a dceru".

Při jednom diner v Paříži mluvilo se o proroctví Conan Doyle, který prorokoval, že brzy nastane konec světa. Paní domu se tázala svých přítelkyň, co by podnikly, kdyby bylo jisté, že v osmi dnech bude konec světa. Elegantní, na

svou štíhlou linii velice opatrná dáma zvolala s nadšeným výrazem v tváři: Já bych jedla, jedla, jedla"...

„Jak to děláš, Karle, že za tebou běhá tolik děvčat?" „Ale úplně jednoduše: Postříkám si kapesník benzinem a pak si všechny myslí, že mám auto".

Vrchní: „Měl vašnosta polévku ze slepice nebo houbovou?" Host „To nevím. Ale chutnala jako mýdlo". Vrchní: „Pak to byla polévka ze slepice. Houbová má zase petrolejovou chuť".

Dětský koutek

PRESIDENT MASARYK DĚTEM.

Prosloveno při holdu školní mládeže na Hradě dne 27. X. 18.15 hod.

Vítejte!

Zahájil jsem desítileté oslavy republiky s legionáři a teď jste vy, děti, druzí v řadě oslavovatelů. Promluvme si tedy vážné slovíčko.

Přeju vám, jak jsem to slýchal od malička, zdraví a boží požehnání. Abyste byly a zůstaly dlouho zdravé, musíte se o to přičinit; a není to nic těžkého: pečujte o čistotu svého těla, nebojte se vody, myjte se s chutí, koupejte se, plavte, pohybujte se čile na čerstvém vzduchu a dejte se ohřávat sluníčkem. Větrejte si světnici a byt. V jídle buďte střídmé, vystříhejte se všeho mlsání a nepijte žádných nápojů alkoholických. Hrajte si vesele, ale když se učíte, když pracujete, učte se a pracujte vážne. Nevyhýbejte se práci, i když jste na školách; já sám jsem vděčný za to, že jsem byl na řemesle. Jen prací se člověk stává praktickým. Sokolujte a cvičte tělo hrami a rozumným sportem.

Přemýšlejte, když dorůstáte, o tom, co chcete býti. Ať budete dělníkem, ať rolníkem, ať řemeslníkem, ať učitelem, ať technikem, ať umělcem nebo spisovatelem, zkrátka—ať budete čímkoliv, vždycky buďte pilnými a poctivými pracovníky. Všichni jsme povoláni k práci, každý na svém místě a podle svých vloh. Společnost musí míti pracovníky rozmanité, práce musí býti účelně rozdělena a uspořádána, ale všichni, kdo poctivě pracujeme, jsme si v práci rovni — dobrý dělník není méně hodný než dobrý president. Slyšeli jste jistě o neštěstí na Poříčí. Tam nebylo té poctivé práce, ať už je vinen ten neb onen. Poctivá práce živí lidi, poctivou prací živíme se jeden každý a živíme své bližní. Když svého bližního máme milovat, jak se nám správně přikazuje od dětství, tož jej musíme milovat prací, ne holými slovy. Život bez obětí není životem pěkným.

Milé děti! Dorostete brzy — čas letí! A budete otcové a matky; proto se ke svým rodičům chovejte tak, jak si budete přáti, aby se vaše děti chovaly k vám. Ve všem svém jednání se držte pravidla, abyste se chovaly ke všem lidem tak, jak si přejete a budete přát, aby se tito lidé chovali k vám. Zanedlouho zákony republiky povolají vás ke službě veřejné; budete vojáky, budete v obcích obecními staršími, budete poslanci. V každém postavení konejte svou občanskou povinnost. Milujte republiku, která svým demokratickým zřízením zabezpečuje svobodu, milujte svou zemi, svůj národ a jazyk. Musíte žít v přátelské shodě se všemi občany ať se různíte povoláním, ať jazykem, ať náboženstvím. Jsme si všichni rovni, musíme všichni být stejně svobodni, nesmíme nikoho v ničem znásilňovat.

A vy, děti pražské, až přijdete do veřejného života, dbejte toho, aby Praha byla skutečně nás všech matičkou, aby byla městem měst. Snad tu přede mnou mezi vámi stojí budoucí president republiky. A tož milý budoucí presidente, budeš muset všem spoluobčanům a celému světu bez bázně hledět od očí, neboť budeš poctivě provádět naše vysoké ideály, ideály našich dějin. Za třicet, za čtyřicet let, ty budoucí presidente, budeš s tohoto místa mluvit k dětem a mládeži. Řekni jim pak: Před lety slíbili jsme si zde

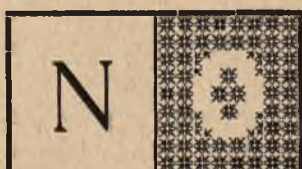

Ochranná známka

K naší kávě není nic lepšího
nad pravou
„Franckovou"
kávovou přísadu.

s prvním presidentem, že všichni budeme vždycky a za všech okolností se říditi příkazem našich předků, jejž čteme tam na té vlajce na hradě: „Pravda vítězí". Slyšíte, jak je živá, jak se vlní a mluví — střezte ji a předejte neposkvrněnou příštím pokolením!

Hádanky.

RÉBUS
(časový)



KŘÍŽOVKA.



Význam slov: 1) řeka v Čechách — povoz; 2) řeka na Sibiři — hrad v Čechách; 3) zápor — hudební nástroj — pozdrav (dětský); 4) zájmeno — zábava; 5) předložka — francouzská řeka; 6) jistý počet značí — kus ledu; 7) stará míra plochy — v lese najdeš — část těla; 8) méně než dost — moudrá dobrá bývá; 9) modř nebes — stavební materiál.

A) provaz — žena z lepší společnosti; B) konec modlitby — Slovenský básník; C) zvířecí zvuk — ženské jméno (lidové) — příbytek včel (obráceně); D) šlechtický odznak — epidemická nemoc; E) město v Č. S. R. — zvířecí zvuk F) pták — pes; G) stará míra plochy — část těla H) hospodářska plodina (bez háčku) — hornina Ch) na knize bývá a-o — mužské jméno.

OBLOŽKA

Když starou míru plochy
výrazem šachistů obložíš,
tu známou postavu francouzské revoluce
před sebou ihned zříš.

SLOUČENKA

Říká se, že mnoho lidí mnoho zná.
Nuž, povězte mi, které mužské jméno v sobě tají
(ač zdá se to nepodobno víře)
míru plochy a divoké zvíře.

Národní hospodářství

PRODUKCE CHMELE.

Mezinárodní chmelařský ústav v Mnichově odhaduje letošní úrodu chmele v centech (po, 50 kg.):

1) *Chmel kvalitní:*

Německo:	Bavory . . .	134.000—135.000
	Würtenberg	20.000
	Bádensko	4.000
	Prusko	1.000— 1.500
Českosloven:	Čechy . . .	149.500— 152.800
	Morava	3.000
Jugoslavie:	Vojvodovina	62.000— 68.000
	Slavonsko	45.000
Rakousko:	. . . .	2.000— 2.500
Polsko:	. . . .	40.000
Elsasko:	. . . .	38.000
Úhrnem chmele kvalitního		498.500—509.800

2) *Chmel méněcenný:*

Burgunsko:	10.000
Belgie:	41.000
Anglie:	260.000
Spojené Státy Severoamerické: . .	300.000
Ostatní státy:	50.008
Úhrnem chmele méněcenného	661.008

Světová produkce chmele obnáší tudíž letos od 1,160.000 do 1,170.000 centů.

CHMEL.

12. týdenní zpráva.

Žatec, dne 19. října 1928. Na venkově vykoupeno bylo v uplynulém týdnu opětně několik set centů chmele. Nákup byl nepřetržitý, byť i zvolněný, poptávka hlavně po prima a lepších kvalitách středních.

Velké položky středních a slabých středních kvalit byly umístěny uzávěrkami s tuzemskými spotřebiteli.

Doposud jest vykoupeno na venkově slabých 70% sklizně, z čehož připadá valná část na chmele prima a prima výběr, kteréžto druhy stávají se vzácnějšími, nejsou vlastníky nabízeny, proto ceny jejich

Kč. 2.000 — 2100 za 50 kg.

jsou pevné.

Ve chmelích středních stále ještě nabídka převyšuje poptávku a ceny

Kč. 1.700 — 1.900 za 50 kg.

se jen s námahou uhajují.

Přesto je znatelné velké ulehčení na středoevropských trzích chmele, jež se projevuje ve zvýšeném zájmu o letošní prima chmele.

Český odbor Jednoty chmelařské v Žatci.

Volyňský Chmelařský Spolek v Dubné ul. Čackého 2.

BULLETIN ČÍS. 11.

Tendence na cizozemských trzích chmelem je živější na Wołyni díky organisaci kupců — velice slabá: za chmel nabízejí ceny, které ani z třetiny nepokrývají cenu výrobní, když za chmel Polský, který jest prodáván na trzích v Německu a Československu se platí 269—384 zł. za 50 kg.

Německo. Placeno za 50 kg.

Holedavský prima		200—230 Mk.	(426—447 zł.)
„ „	střední	170—190 „	(362—405 zł.)
„ „	známkov.	240—280 „	(511—616 „)
„ „	střední	200—220 „	(426—449 „)
Virtemberg		210—230 „	(447—490 „)
„ „	střední	180—210 „	(383—447 „)
Cizozemský		120—140 „	(269—299 „)

Československo. Placeno za 50 kg.

Za chmel prima	2050—2150 Kč.	(543—570 zł.)
„ střed. dobrý	1950—2050 „	(517—543 „)
„ střední	1850—1950 „	(491—517 „)
„ cizozemský	1250—1350 „	(342—384 „)

Jihoslavie.

Nový-Sad 1650—1750 Dinarů (332—350 zł.) za 50 kg.

Belgie.

Poperyng. 410—415 fr. (333—337 zł.) za 50 kg.
Alloster 570—600 „ (463—487 „) za 50 kg.

Elsasko.

Berstett 950—1000 fr. (332—350 zł.) za 50 kg.

Rumunsko.

4000—4500 Lei (216—243 zł.) za 50 kg.

Polsko.

Lublin 20—30 § (178—276 zł.) za 50 kg.
Lvov 30—40 § (276—365 zł.) za 50 kg.

Jelikož termin hlašení se za členy Volyňského Chmel. Spolku ukončí se 31. listopadu t. r. prosíme, aby pp. delegáti nebrali tuto zprávu na lehkou váhu a přičinili se všemožně, aby pěstitelé v zájmu vlastním se přihlásili do uvedeného času za členy zmíněného spolku.

Následující bulletin bude zaslán přímo pp. delegátům.

BULLETIN ČÍS 13.

Nálada na chmelových trzích zahraničních, nezměněná — klidná˙ Na Wolyni — velmi slabá. Při malých transakcích placeno.:

Německo za 50 kg.

Holedavsky prima		190—210 Mk.	(405—490 zł.)
„ „	střední	160—180 „	(341—383 „)
„ „	známkov.	220—240 „	(449—468 „)
„ „	střední	190—210 „	(405—449 „)
Virtember.		200—220 „	(426—449 „)
„ „	střední	140—160 „	(196—320 „)
Cizozemský.		120—140 „	(269—299 „)

Československo.

Za chmel prima	2000—2100 Kč.	(530—557 zł.)
„ střed. dobrý	1900—2000 „	(503—530 „)
„ střední	1800—1900 „	(452—503 „)
„ cizozemský	1250—1350 „	(342—384 „)

Jihoslavie.

Nový-Sad 1650—1750 Dinarů (332—350 zł.) za 50 kg.

Belgie.

Poperyng. 410—415 fr. (333—337 zł.) za 50 kg.
Alloster 570—600 „ (463—487 „) za 50 „

Elsasko.

Bischviller 500—600 fr. (175—210 zł.) za 50 kg.

Rumunsko.

4000—4500 Lei (216—243 zł.) za 50 kg.

Polsko.

Lublin 20—30 § (178—276 zł.) za 50 kg.
Lwów 20—30 § (178—276 zł.) za 50 kg.

Následující bulletin zaslán přímo p. p. delegátům.

BULLETIN ČÍS. 15.

Nálada v obchodě chmelem na trzích cizozemských nezměněná, na Volyni je něco čilejší.

V Německu za 50 kg.

Holedavský prima	190—210	Mk.	(405—490 zł.)
„ „ střední	160—180	„	(341—383 „)
„ „ známkov.	220—240	„	(449—468 „)
„ „ střední	190—210	„	(405—449 „)
Virtemberg prima	200—220	„	(426—449 „)
„ „ střední	140—160	„	(296—320 „)
Cizozemský	90—110	„	(191—234 „)

Československo

Chmel prima	2000—2100	Kč.	(530—557 zł.)
„ střed. dobrý	1900—2000	„	(503—530 „)
„ střední	1800—1900	„	(452—503 „)
„ cizosemský	800—1100	„	(212—292 „)

Jugoslavie.

Nový-Sad 1650—1750 Dinar. (332—350 zł.) za 50 kg:

Belgie.

Poperyngher	410—415 fr.	(333—350 zł.)	za 50 kg.
Alloster	570—650 „	(463—524 „)	za 50 kg.

Elsasko.

Strassburg prima	800—900 fr.	(280—315 zł.) [za 50 kg.
„ „ střední	500—600 fr.	(175—210 zł. [za 50 kg.

Rumunsko.

4000—4500 Lei. (216—243 zł.) za 50 kg.

Anglie, za 50 kg.

Chmel Českosl.	16—18	fun. sterl.	(690—776,5 zł.)
„ Německý	16—18	„ „	(690—776,5 „)
„ Jihoslov.	12—13	„ „	(519—562 „)
„ Polský	12—13	„ „	(519—562 „)

Dovozní clo do Anglie od 50 kg. chmele činí 4 funt. ster. (163 zł.)

Polsko.

Lublin	20—30 §	(178—276 zł.) za 50 kg.
Lvov	20—30 §	(178—276 zł.) za 50 kg.

Dne 25. listopadu t. r. o hod. 1 po poled, odbude se v Kvasilově v sále p. Ducháčka schůze za účelem založení odbočky Volyňského Chmelařského spolku, na kterouž zveme pány delegáty pov. Zdolbunovského a Rovenského. Přítomnost všech nutná. Následující bulletin bude rozeslán přímo p. p. delegátům.

Správa spolku.

Předplatné v Lucku

přijímá: Česká Matice Školská, Jagiellońska 16, šekový účet P. K. O. 80890.

Ve Varšavě:

Drukarnia „Rola" Jana Buriana, Mazowiecka 11, šekový účet P. K. O. 1704,

Ceny předplatného:

na půl roku zl. 5.20, na čtvrt roku zl. 2.80. Do ciziny: na půl roku zl. 7.—, na čtvrt roku zl. 3.75. Cena jednotlivého čísla je 50 gr.

Ceny oznámení:

Celá strana zl. 120.—, půl strany zl. 70.—, čtvrt strany zl. 40.—, osmina strany zl. 25.— dvanáctina strany zl. 20.—, šestnáctina strany zl. 15.—. Při častějším inserování slevy.

Zodpovědný redaktor: **Josef Welk,** Łuck, Jagiellońska 16.
Vydavatel: Drukarnia „Rola", Jana Buriana, Warszawa, Mazowiecka 11.

Praktyczna nauka języka czeskiego.

Sestavil *prof. dr. Boh. Vydra.*

Mluvnice, rozmluvy, polsko-český slovníček a vzory. Knihu obdržíte za 3 zl. 50 gr. buď v kanceláři České Matice Školské v Lucku, Jagiellońska 16, nebo v administraci Buditele, Warszawa, Mazowiecka 11. Pro předplatitele Buditele 20 procent slevy.



Pravidelné přikrmování českým fosforečným

pícním vápnem „HOSPODÁŘ“

všemu dobytku neobyčejně prospívá a chrání jej před různými nemocemi.

Poučný prospekt zašle zadarma

družstvo „HOSPODÁŘ“, MILOTICE nad Bečvou

MORAVA.

INSERUJTE

V „BUDITELI“

ZASLÁNO.

(Za tuto rubriku redakce neodpovídá.)

Jak mnohým známo, svého času p. Hadrý, maje několik společníků, dojížděl na Volyň a prodával zahraniční losy. Na jaře v březnu t. r. bylo vyhlášeno v polských denních listech, že osoby mající takové losy budou stihány úřady se vší přísností zákona. Sám p. Hadrý musel prchnouti, neb policie jej již stihala. Tím, že p. Hadrý odejel, akce se na nějaký čas pozastavila, ale neskončila. Když vše utichlo, jeho společníci prodávali, ba prodávají losy dále. Varujeme proto všechny naše krajany, by více takové losy, nechtějí-li míti vážné nepříjemnosti s policií, nekupovali. V Lucku bylo již několik případů, že za účelem hledání losů byly provedeny policejní prohlídky bytů.

Losová Ústředna v Brně posílala do Polska na Volyň své nesvědomité agenty, kteří lid přímo olupovali o peníze (neboť lidé neznající skutečné ceny losů, platili za ně daleko více). Je tedy nyní třeba požádati ústřednu, aby vrátila všem poškozeným nominální kvoty, které tito za losy zaplatili.

Nápalený.

OBCHOD STÁVÁ JIŽ 35 ROKŮ. SOLIDNÍ OBSLUHA!

SKLAD HOSPODÁŘSKÝCH STROJŮ, NÁŘADÍ A VEŠKERÝCH POTŘEB

ANTONÍN PROKŮPEK

v DUBNĚ

ul. Majora Matczyńskiego, čís. **20.**

Levně a za výhodných podmínek prodávám veškeré

HOSPODÁŘSKÉ STROJE MOTORY A NÁŘADÍ,

zdejší i československé výroby, s úplnou tovární zárukou.

Ku jarní sezoně doporučuji můj bohatý sklad všech druhů nejlepších semen.

Oznámení. Všem divadelním spolkům zdvořile oznamuji, že po několikaměsíční praxi v Československu, v oboru výroby paruk, dámského kadeřnictví a divadelního líčení, navrátil jsem se do **ZDOLBUNOVA** a doporučuji svůj závod další přízni.
PETR MORA, ul. Handlova č. 13., holič a kadeřník

Parostrojní pivovar a sladovna

Václava ZEMANA

v LUCKU

nabízí svá chvalně známá piva
„SAKURA" 13%
„LEŽÁK" 12%
„PORTER" 17%
a Výčepní 11%

Vzorky zdarma. **Vzorná obsluha.**

PODNIK ZALOŽEN r. 1906
Účet v P. K. O. ve Varšavě 61.083.

Nejvýhodnější a nejlevnější pramen nákupu textilních výrobků pro PP. obchodníky jest u

Prodej pouze ve velkém!!

Josefa Hájka

v ŁODZI, ul. Piotrkowska Nr. 82.
(telefon 32-40),

který Vám nabízí:
kanafasy, zefíry, sypkoviny, pepitu,
režnou prostěradlovou látku,
dámské a pánské prádlo,
ručníky,
koupelová prostěradla velká i malá,
pánské a dámské kapesníky,
kanafasové spodničky,
zástěry: kanafasové, modré—tištěné,
bílé alpagové.

Vše pouze v nejlepších jakostech.

Prodej pouze ve velkém!!

Vzorná obsluha. **Vzorky zdarma**

Největší slovanský galanterní obchod
J. DJANOVSKÝ
ROVNO, ul. 3. máje, čís. 61.
Bohatý výběr prádla, zboží trikotového, galanterního, cestovních oděvů a potřeb.
Jemná kosmetika všeho druhu.

NEJLEPŠÍ KAVÁRNA, CUKRÁRNA A PEKÁRNA
TOMÁŠ CHARVÁT
v ZDOLBUNOVĚ, ul. Kolejová č. 10.
zve krajany k návštěvě. Čistá a solidní obsluha.

Restaurace u PROCHÁZKŮ
v ZDOLBUNOVĚ, ul. Narutowicza č. 6.
Dobré nápoje.
Chutné zákusky vlastní výroby.

Umělecký závod fotografický
Vladimira Fr. KAŠPARA
v ZDOLBUNOVĚ, ul. Ostrogska 41.
Zhotovuje fotografie i zvětšování.

Prvotřídní krejčovský závod
Jindřich Ondř. KŘÍŽEK
v ZDOLBUNOVĚ, ul. Ostrogská č. 15.
Zhotovuje obleky vždy dle nejnovější módy.

Vždy čerstvé nejlepší zboží levně prodává
Karel MAZÁNEK
Koloniální obchod
v ZDOLBUNOVĚ, ul. Kolejova č. 15.

ŽÁDEJTE!!

SEZNAMY: MOTORŮ NA ROPU PRO ÚČELE HOSPODÁŘSKÉ; NA STROJE HOSPODÁŘSKÉ, MLÝNSKÉ, A DO CIHELEN; NA PUMPY, AUTOMOBILY, SOUSTRUHY, VRTAČKY, HOBLOVAČKY, PÁSY, DRÁTĚNÉ SÍTĚ A T. P.

OBCHODNÍ A TECHNICKÝ DŮM

„PILOT“

LVOV, UL. BATOREGO 4

STROJNICKO-MECHANICKÝ ZÁVOD

JAN VYLETĚL

v MIROHOŠTI u Dubna

Specielní výroba SUŠÁREN CHMELE a BUKOVNÍKŮ
Vyrábí a opravuje veškeré hospodářské stroje, elektromotory, parní stroje a t. d. se zárukou.

Střediskem Čechů jest:

restaurace „Českého Klubu“

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Fabryczna čís. 15.
česká kuchyně a výborné nápoje.
řid. Fr. Ludvík.

Pevné boty i střevíčky
dostanete jen

v Zdolbunově u BŘEČKY

Závod založen r. 1884. ul. Handlová.

ČESKÁ PEKÁRNA

JOSEF MAZÁNEK

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Handlová č. 12.
Každodenně čerstvý chléb a bílé pečivo.

A. KOVAČIK

největší galanterní a koloniální obchod
v DUBNĚ, Rynek č. 14.

PRODEJ VODKY. Nejlepší obsluha.

Betonové tašky, skruže, pustáky a t. d. vyrábí z dobrého materiálu a levně prodává

JIŘÍ DOLEŽAL ZÁVOD BETONAŘSKÝ

v ZDOLBUNOVĚ, ul. Fabryczna č. 6.



Vaší českou knihovnu obohatí za levný peníz

nejlevnější vzorné vydání světových románů a povídek

L. N. Tolstého

zahájené mohutným románem

VOJNA A MÍR,

jež vyjde v 8 svazcích.

Velkolepé obrazy bitev střídají se s líčením vášnivých lásek, historií celých rodin a osudů velkých národů.

Dále následují:

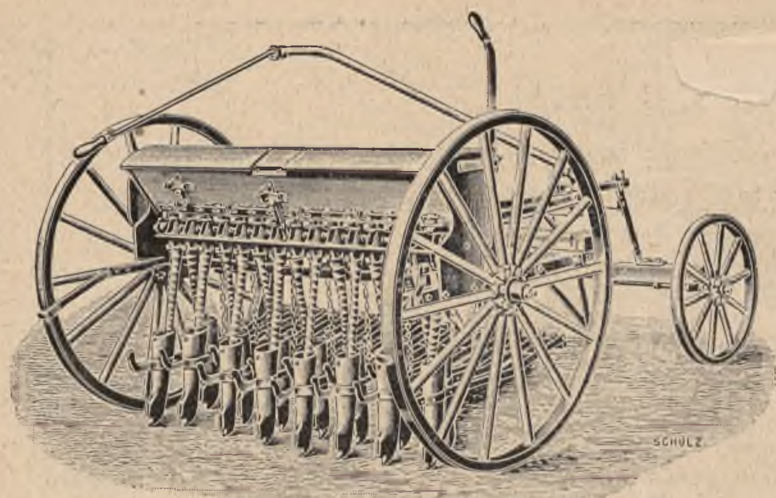
Anna Karenina, Kreutzerova Sonata,
Rodinné štěstí, Vzkříšení, Kozáci,
Válečné obrazy sevastopolské
Dětství-chlapectví-jinošství,
Otec Sergěj, Statkářovo jitro.

Čtením spisů Tolstého přibližujeme se jedné z největších a nejvelebnějších postav literárního XIX. věku. Vystupuje stejně grandiosně, mohutně dnes, jako před desítiletími a dychtivě sytí se naše lačné duše jeho myšlenkami reformních řádů. Celkem vyjde 24 přepychově vypravených svazků a obsáhne as 4500 stran.

Brožované vydání: jeden vkusný svazek průměrně o 200 stranách zl. 1.65 každých 14 dnů. *Vázané vydání:* jedna krásná vázaná kniha zl. 4.95 každý měsíc. Vázány jsou dva svazky brožované společně.

Bez dalších výloh. Prospekt s obrázky zdarma. Napište si o něj. Vydalo nakladatelství Vl. Orel Praha II. Štěpánská č. 1. Objednávky vyřizuje Česká Matice Školská Łuck na Volyni.

ZVEME K PROHLÍDCE NAŠICH BOHATĚ ZÁSOBENÝCH VELIKÝCH TOVÁRNÍCH SKLADŮ.



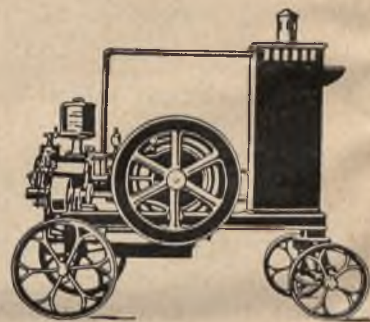
Secí stroje válečkové neb lžičkové „Schulz"





Zací stroje „Knotek a spol"

Hledáte nejlepší a spolehlivý volnoběžný motor?
Potřebujete dokonalou motorovou čisticí mlátičku?
Budete potřebovati žentour, mlátičku, pastorek neb mlýnek?
Chcete Svoje jetelové semínko dobře vyluštiti bukovníkem?
Použil jste již vyorávače bramborů „Nový Ideál"?
Máte již český dvojradlicový obracovací pluh?
Toužíte po lehkém, dobrém a úsporném secím stroji?
Chcete získati z mléka více smetany výbornou odstředivkou „Libella"?
Nepotřebujete k záchraně Svého chmele ochranné stříkačky?
Okopáváte chmel českými ocelovými speciálními motykami?
Žnete obilí a kosíte trávu moderními Knotkovými stroji?
Scházejí k Vašim starým strojům součásti?
Zamýšlíte budovati továrnu neb zařizovati mlýn?
Žádáte záruku za dobrý výkon a trvanlivost koupeného stroje?



Motory „Lorenz"

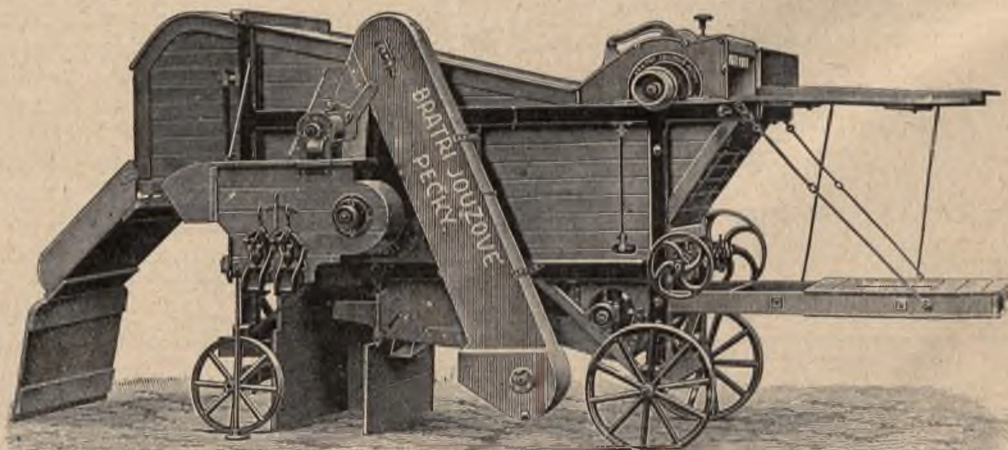
Pak obrať'te se s důvěrou na generálního představitele speciálních českých továren a budete nejlép obslouženi u chvalně známé odborné firmy:

TOVÁRNÍ SKLADY HOSPODÁŘSKÝCH A MLÝNSKÝCH STROJŮ

R. JOZEF a SPOL.,

Telefon Nr. 17. **ZDOŁBUNÓW,** Telegramy: JOZEFSPOL. ZDOŁBUNÓ

VELIKÝ VÝKON.



VÝHODNÉ SPLÁTKY.